

Z OBSAHU:

- Liturgický kalendár na september
- Svetlá vlasti, náš pravidelný cyklus o sviatkoch našich krajín, približuje nám v tomto čísle osobnosť Bl. Hroznatu
- Fr. Dancák spomína 25. výročie od pustošivého použitia prvej atómovej bomby
- K sviatku Premenenia Pána na hore Tábor medituje J. Ďurkán
- O. Ordinár pozdravuje storočné jubileum trvania Spolku sv. Vojtecha
- M. Kľučár sa vo svojom príspevku zamýšľa nad úctou Matky Božej vo východnej cirkvi
- Ďalšími časovými duchovno-náboženskými príspevkami do čísla prispeli: V. Skorodenský, ThLic. J. Seeman, T. Fedorenko, dr. E. Korba, Fr. Dancák a i.
- 15. výročie smrti P. Teilharda de Chardina spomíname príspevkom objasňujúcim jeho vedecký význam a duchovný odkaz
- Tristoročné jubileum kľokočovskej farnosti pripomína Št. Papp
- Spomienky a zážitky zo stretnutia sochára Manzù s veľkým pápežom našich čias Jánom XXIII. podáva už v piatom pokračovaní S. M. Raslavický
- Ukážka z novej básnickej zbierky J. Motulku
- Správy zo života Cirkvi vo svete a u nás
- Pravidelné rubriky: Liturgický život, Ekumenizmus, Naša mladosť, Knihy a Kultúrne rozhľady

Bližiaci sa septembrový sviatok Narodenia Bohorodičky nám pripomína titulná reprodukcia snímky J. Žižňovského, ktorá je záberom z košického farského chrámu.

51000

Sv. Ján Krstiteľ. Reprodukcia kresby národ. umelca Maxa Svabinského.

Liturgický kalendár

6. sept. 16. Nedeľa po sv. Duchu. (2 Kor. 6, 1, 1–10; Mt. 25, 14–30; 13, 43; Hl. 7.) Všetci sme dostali od Boha rôzne dary, talenty, hrivny. Záleží na nás či s nimi dobre hospodárime. Či používame všetkých svojich schopností a možností k tomu, aby sme dar Božej lásky rozmnožovali a zväčšovali.

8. sept. Narodenie Bohorodičky. (Fil. 2, 5–11; Lk. 10, 38–42; 11, 27, 28) Sviatok je radostnou oslavou tej, ktorá tak, ako sa stala matkou Syna Božieho, zostáva i našou dobrou matkou nebeskou.

9. sept. Sv. Joachima a Anny.

13. sept. 17. nedeľa po Sv. Duchu. (2 Kor. 6, 16 b–7; 1; Mt. 15, 21–28; Hl. 8.) Pevná viera kananejskej ženy vzbudzuje v nej odhodlané volanie: „Pane, pomôž mi!“ Kiež by sme vedeli tieto slová opakovať s podobnou vierou, nádejou a láskou vo všetkých svojich životných ťažkostiach, bolestiach a trápeniach.

14. sept. Povýšenie sv. Križa.

20. sept. 18. nedeľa po Sv. Duchu — tiež nazývaná nedeľou po „Vozdvžení“ (2 Kor. 9, 6–11; Lk. 5, 1–11; Hl. 1). Sv. evanjelista Lukáš uzatvára líčenie zázračného rybolovu slovami: „Keď svoje lode pritiahli k brehu, zanechali všetko a nasledovali ho.“ Je to výzva aj pre nás, aby sme ochotne zanechali všetko zlé a s čistým srdcom nasledovali svojho Pána a vytrvali s Ním a pri Nóm.

23. sept. Počatie sv. Jána Krstiteľa.

27. sept. 19. nedeľa po Sv. Duchu. (2 Kor. 11, 31–12, 9; Lk. 6, 31–36; Hl. 2). Spasiteľova výzva: „Buďte milosrdní ako váš Otec je milosrdný“ — by mala zavnievať k nášmu sluchu i duchu podnetným povzbudením, aby sme podľa príkladu nesmierného Božieho milosrdenstva aj sami boli milosrdní vždy, všade, vo všetkom a k všetkým.

28. sept. Sv. Václav, české knieža a mučeník.

29. sept. Bl. Kyriak, pustovník.

A. K.

Státie hlavy Jána Krstiteľa (29. aug.)

Ján Krstiteľ umrel za to, že odvážne vystúpil proti pohoršeniu, ktoré Herodes urobil medzi Židmi, keď uniesol ženu svojho bratancia Filipa a verejne s ňou žil, a nie so zákonitou ženou. Farizeji mlčali, lebo sa báli o svoj život. Ján žiadal Herodesa, aby prepustil Herodiádu. Herodes uvrhol Jána do väzenia a neskôr na návrh Herodiady ho dal stať. Herodes a Herodiada neušli Božiemu trestu. Rímsky cisár poslal ich do vyhnanstva. Herodiada bola zaživa pochovaná počas zemetrasenia. Sv. Ján Krstiteľ je posledným židovským prorokom. Jeho poskaním bolo pripraviť cestu Mesiášovi. Na toto poslanie sa pripravoval pôstom a modlitkou. Sviatok statia Jána Krstiteľa je dňom smútku, lebo to je spomienka smrti predchodcu nášho Pána, preto naša Cirkvev nariaďuje prisny pôst. Sviatok vznikol na rozhraní 2. a 3. storočia.

J. Tima

SVETLÁ VLASTI

VIII. Bl. 1 Hroznata

Každoročne 14. júla spomína cirkevný kalendár najmä v bratských českých krajoch sviatok Blahoslaveného Hroznatu, mučeníka a zakladateľa pamätného tepelského kláštora v záp. Čechách.

Životopisci Bl. Hroznatu s podivuhodným serióznym dôrazom pripomínajú jeho zdanlivo mŕtve narodenie aj okolnosť, za ktorej bol svojou matkou Dobroslavou obetovaný P. Márii. Aj vtedy, keby sme museli týmito životopisným zmienkam priznať iba legendárny charakter, nemohli by sme poprieť závažný poznatok, ktorý vyvstane v našej myslí pri dôkladnejšom poznaní jeho životných osudov a tým je skutočnosť, ktorá nás veľmi mocne utvrdzuje v presvedčení, že Bl. Hroznata bol skutočne mariánskym dieťaťom. Bol v jej mocnej ochrane, ktorá ho i v neskorších detských rokoch chránila pred telesnou záhubou, či už to bolo pod kolesami idúceho voza, alebo pri utopení za jeho návštevy v Poľsku. Tieto zložité osudy Bl. Hroznatu môžeme vysvetľovať iba v plnom pochopení celého jeho plodného a hrdinského života. Nebeská matka chránila svoje dieťa pred celkovo bezvýznamnými a možno povedať aj bežnými nebezpečeniami mladých rokov, aby neskôr v rozkvele jeho mužského veku si ho odvieďa z tohto sveta nie cestou živelnej pohromy, alebo inou tragédiou, ale cestou vybojovanou vysokým duchovným úsilím, ktoré jeho odchod z tohto sveta poznamenalo korunou mučeníckou.

Pochádzal z rodu vznešeného a bohatého. Bol nielen zámožný, ale aj verejne činný. V dobe, v ktorej žil a v štátnom útvare, ktorý vtedy existoval mal svoje význačné postavenie, ak o ňom uvedieme aspoň to, že patril do zboru starešinov vtedajšieho vladyku-biskupa Jindřicha Břetislava, iste nemusíme bližšie komentovať ďalekosiahly význam tohto dôležitého spoločenského postavenia.

Bol ženatý a bol verným manželom a nie menej starostlivým otcom dieťaťa — syna, v ktorom videl svojho dediča, následníka, svoje veľké osobné i rodinné šťastie. Nebola ona jeho dlhým životným údelom. Jeho radosť otcovskú, manželšnú a rodinnú pretrhla smrť oboch drahých bytostí. Umiera synáček, čoskoro za ním aj manželka, Hroznata zostáva sám. Sám so svojimi starosťami, ťažkosťami, pláňmi... Nepodľahne zármutku ani zúfalstvu. Statočne premáha žiaľ a v tvorivej iniciatíve rozvíja smelé snahy za materiálny i duchovný rozmach svojich statkov a jemu zverených. Výrazom týchto úsilí je dokončenie stavby kláštora v Teplej, kde r. 1196 uvádza prvých 12 synov sv. Norberta — otcov premonštrátov.

Bl. Hroznata mal sa v tom čase zúčastniť plánovaného križiackeho ťaženia za oslobodenie Sv. zeme. Pre rôzne rozpory, ktoré v krajine vznikli po smrti Břetislavovej tento zámer neuskutočnil. Hroznata sa vracia z cesty do Apúlie, kde sa vtedy formovali kresťanské šíky za oslobodenie Sv. zeme, aby doma svojím osobným vplyvom pôsobil na zmierlivé vyriešenie vzniklých sporov medzi Přemyslom Otokarom a Vladislavom.

Pred 770 rokmi prichádza do Večného mesta, aby tu bol pápežom Inocentom obliečený do bieleho rúcha premonštrátskeho rádu, prijal podjáhenskú vysviacku a honosný titul kaplana Sv. Stolca. To už sa Hroznata zrieka svojho doterajšieho postavenia, právomoci a bohatstva. Vstupuje do kláštora medzi tých, ktorých na územie svojho panstva prvý uviedol a do kláštora, ktorý sám založil.

Tepelský opát ho poveruje funkciou prepošta a zveruje mu hospodárské záležitosti komunity, ktoré vykonáva veľmi zodpovedne, s pôsobivou šetrnosťou a úprimným snažením upevňovať ideál bratskej svornosti.

Pri inšpekčnej ceste do Hroznatína ho prepadli lúpežní nepriatelia a uväznili. Aj cez najväčšie úsilie spolubratov nepodarilo sa im viac, než to, že za žiadajú cenu výkupného dostali iba Hroznatovu zmučenú mŕtvu, ktorú potom s náležitú pietou a láskou pochovali v tepelskom kláštore.

Spomenuli sme o Bl. Hroznatovi, že bol bohatý. Najbohatšie bolo jeho srdce, štedré a milujúce, nešetriace ani láskou, ani dôverou. Pri stavbe tepelského kláštora odmeňoval pracujúcich bez výraznej kontroly. Položil tanier s peňazmi a každý z robotníkov si vzal iba to, čo mu patrilo.

V stručných výskoch jeho života vyžaruje nám jeho silná osobnosť príklad, ktorý je hoden aj hlbšieho poznania, aj úprimného nasledovania. Tento vzácny poznatok si musí odniesť každý, kto sa pozastavil v tichom zamyslení a zbožnej meditácii pri jeho hrobe v pamätnom dekanskom chráme v Teplej na Karlovarsku. Dôstojne upravený oltár s jeho telesnými ostatkami ako by nám ukazoval nie mŕtve telo bl. mučeníka, ale predovšetkým jeho žiariaci a stále živý odkaz.

VTEDY PRED ŠTVRŠTOROČÍM...

6. a 9. august 1945 — to sú dni, ktoré nikdy nevymiznú z našej pamäti. Vtedy, pred 25 rokmi, boli zhodené prvé atómové bomby — 6. augusta na Hirošimu a o tri dni neskôršie, na druhé japonské mesto — Nagasaki. To sú dni ktoré budú varovať aj budúce generácie.

Vtedy, pred 25 rokmi, japonský ľud, obyvatelia Hirošimy a Nagasaki spoznali, ako ten človek, ktorý vie budovať a tvoriť, ako je zároveň schopný aj zversky ničiť ľudské životy.

Prikaz na použitie prvej atómovej bomby v dejinách ľudstva dal vtedajší americký prezident Truman. Vo svojich Pamätiach napísal: „Dal som súhlas na použitie bomby...“ A tak teda, prvá atómová bomba, dopadla v Hirošime na internát detí 6. augusta 1945 o 8,15 hod. japonského času. Podľa údajov, prišlo o život 247 000 ľudí a o tri dni neskôršie, 9. augusta, usmrtila druhá atómová bomba v Nagasaki ďalších 200 000 ľudí.

Aký účinok mali tieto atómové bomby? Stačí spomenúť slová, ktoré povedal Robert Lewis, jeden z amerických pilotov: „Keby len niektorí štátnici videli to, čo sme videli vtedy my, nezaspali by pokojne ani na okamih, dokiaľ by si neboli istí, že už nikdy viac nepadne ďalšia bomba... Keby som mal žiť sto rokov, nikdy nezabudnem vo svojich spomienkach na tento okamih“.

Takaši Nagai, lekár v Nagasaki, ktorý prežil výbuch atómovej bomby, vo svojej knihe „Zvony Nagasaki“ píše: „Pretože výbuch nastal v čase najväčšej frekvencie, keď sa ordinovalo, chodby, čakárne a laboratória, premenili sa v jednu hromadu nahých tiel s otvorenými očami, strhnutou kožou. Pohľad bol taký strašný, že sa človeku nechcelo veriť, že sú to ľudské telá.“

Bolo to skutočne veľké utrpenie tých, ktorí prežili tento výbuch. Táto tragédia je tak závažná v dejinách ľudskej spoločnosti, že si zaslúži pozornosť celého sveta. Dvadsaťpäťročný odstup od tejto udalosti nás zároveň aj učí, čo strašného vie sa dopustiť človek voči človekovi. Tento „problém sa týka každého z nás, každý je rovnako ohrozený, či mladý alebo starý, či vojak alebo civil, čierny alebo biely, kresťan, žid, alebo mohamedán“ (Günther v liste mjr. Claudovi Eatherlymu).

František Dancák

SPASITEĽOV ODKAZ Z HORY TÁBOR

Sviatok Premenenia Pána na hore Tábor pred očami troch svedkov: Petra, Jakuba a Jána bol dosiaľ vo východných obradoch zasväteným sviatkom a tešil sa veľkej popularite. Na česť tejto udalosti zo života nášho Vykupiteľa je zasvätené pomerne mnoho chrámov.

A naozaj táborská udalosť si to aj plne zaslúži. Je sviatkom veľmi praktickým, poučným a vhodným pre letné mesiace, keď zo stotisícov ľudských čiel steká potôčkami pot pri ťažkých prácach na poliach a zo rozpáleného vzduchu v továrňach a dielnach. Svojím zmyslom a svojou obsahovou náplňou je ako osviežujúca sprcha pre veriacich ľudí:

Kristus ako vtelený Syn Boží mal plné právo i plnú moc žiť bez práce a námah, žiariť stále nymbom slávy a blaženosti. Ak by si bol dopriaval čo i len málo čo viac parády, keby bol aspoň trochu slávnejšie, impozantnejšie vystupoval, ó, okolo viac by mal prívržencov a poslucháčov. Predvídaj lepšie než my všetci, ako ľahko mohol získať pre seba všetkých, keby sa bol ukazoval v bohatstve, blaženosti a sláve. A predsa to neurobil. Ba všetkému tomu sa až úzkostlivo vyhýbal. Doprial si v ľudskom tele božskej blaženosti a slávy iba na niekoľko okamihov! A aj to iba v skrytosti a pred zrakmi svojich troch popredných učeníkov a nie kvôli sebe, ale viac kvôli nim a kvôli nám, pre naše poučenie!

Toto podivné správanie sa nášho Spasiteľa je veľkým podnetom na zamyslenie pre každého kresťana: Prečo si takto počínal? Zaiste nemohol takto robiť z rozmarov, z podivínstva. Nutne mal k tomu veľmi vážne dôvody a tie dôvody boli v jeho očiach a podľa jeho posudkov také závažné, že vážili viac ako získanie sveta pre svoj obdiv.

Áno, ak by bol chodil tak, ako sa ľudom páči, keby sa bol ukazoval v lesku bohatstva, moci a slávy, a keby sa bol usiloval čo i len málo o založenie svojho pozemského kráľovstva, bol by získal mnohých, azda aj všetkých. Ale nebol by svet vykúpený, ani by nebol svet dostatočne poučený o tom, čo mu najviac treba! Ak by bol urobil tak, nebol by

sa stal našim Vodcom k večnej blaženosti. On však súc vtelená Pravda, nechcel a ani nemohol chcieť svet klamať. A súc vtelená láska, nemohol nezičť dobro všetkým ľuďom dobrej vôle. Preto tak svojím spôsobom života, ako aj svojimi slovami chcel ukázať svetu pravdivú cestu a dopriať ľuďom ozajstný šťastný život.

Keď však mal na zreteli tie prevznešené vykupiteľské úmysly, ani nemohol konať ináč, než konal. Ak by bol tak urobil, bol by dal zlý príklad.

Keď vedel, že Boh—Láska za svoju ľudskými hriechmi ťažko urazenú lásku ako náhradu chce krajne veľkú lásku, dokázanú skutkami, a keď chcel túto náhradu za ľudstvo Bohu dať v najdokonalejšej miere, či nemusel sa všetkého zriecť, nakoľko len mohol, a takto životom modlitby a krajného sebaobetovania i zriekania sa všetkého pozemského vykúpiť svet?

Adam s Evou sa odvrátili od Boha, pohrdli jeho príkazom a nevedeli sa z lásky k Bohu zriecť ani jedného stromu, hoci mali okolo seba nadostač iných. Kristus ako najpotencionalnejší člen ľudskej rodiny (skrz spojenie svojej ľudskej prirodzenosti s božskou) chcel ako Druhý Adam, ako druhý otec ľudstva zaplatiť Bohu všetky dlžoby všetkých ľudí. Dlžobné úpisy ľudstva pred Bohom záležali v tom, že ľudia sa od Boha odvrátili a pošliapali jeho zákony.

Toto odvrátenie od Boha a Božích zákonov bolo nesmiernym potupením Božej dôstojnosti, Jeho lásky k ľuďom. Za odvrátenie od Boha zaslúžili si, aby sa aj Boh odvrátil od nich — od ich nesmrteľných duší, najmä po ich telesnej smrti.

Z tejto tragédie ľudstva bolo iba jedno východisko: Ak bude istý človek odtý v hodnosť božskú a tento takto odtý človek ak bude ochotný dokonalým sebaobetovaním dať Bohu plnú náhradu lásky za nelásku ľudí k Bohu. Týmto Vykupiteľom stal sa náš Pán. Jeho podstatnou povinnosťou bolo dokonale sa obetovať na záchranu ľudí dobrej

(Dokončenie na násl. str.)

JUBILUJÚCEMU SPOLKU SV. VOJTECHA

14. sept. t. r. oslávime 100 rokov trvania Spolku sv. Vojtecha. Naším veriacim nie je treba zvlášť pripomínať a naširoko rozvádzať dlhé state o jeho význame. O tom všetkom najpresvedčivejšie hovorí jeho storočná záslužná a požehnaná činnosť.

K vzácnemu jubileu upierame svoje vďačné pohľady a z našich sídc zaznieva úprimná úcta i vrúcne poďakovanie. Ak pri tejto príležitosti zdôrazňujem práve toto, vyjadrujeme tým tie najčistejšie city celej našej katolíckej pospolitosti, teda i nás gréckokatolíkov, ktorí sú Spolku sv. Vojtecha zaviazaní neobyčajnou vďakou.

Spolok sv. Vojtecha zahrnul do rámca svojej činnosti i mnohé naše potreby. Sú to predovšetkým potreby tlačové. Spolok sv. Vojtecha nám vydal a vydáva naše príručky, publikácie a tlač pre potreby našich veriacich. Zriadil pre tieto účely samostatné oddelenie pre našu tlač a do jeho čela postavil osvedčeného pracovníka, pod ktorého vedením vydávajú v Spolku i naše časopisy v slovenskej a rusinsko-ukrajinskej reči.

Toto všetko na prahu vyvrcholenia osláv storočnice Spolku sv. Vojtecha zaväzuje nás nielen k vďačnej spomienke, ale i k úprimnému želaniu, aby storočný Spolok i naďalej požehnané a plodné plnil svoje veľké poslanie a jeho činnosť aj pri dosiahnutí storočnice bola bohatá a záslužná! Úprimne mu pravo-lávame: Vivat, crescat, floreat!

o. JÁN HIRKA, ordinár

Úcta matky Božej vo východnej cirkvi

Iste je mnoho takých katolíkov, ktorí lutujú, že sa mnohé a krásne obrazy svätých nachádzajú v múzeách. Tam sú vyvýšené na patričných miestach, mnohí ľudia ich môžu obdivovať a sa im tešiť, ale neslúžia vlastne tomu cieľu, pre ktorý vznikli. Ze sú umelecky vytvorené, to je len druhoradý cieľ, prvoradý cieľ ich je taký, že majú vzbudzovať úctu k svätým a k Bohu. Toto v múzeu tieto obrazy nedosahujú.

Z náboženského hľadiska to nie je ani dôležité, či ten obraz je namalovaný v byzantskom štýle, alebo či nesie azda taliansky vplyv na sebe, to nehrá veľkú úlohu, hlavná vec je, že chce znázorniť Matku božiu. Možno umelci ani nemaľovali svoje obrazy svätých skutočne k ich uctievaniu. Umelcovi takáto kompozícia slúžila, aby v pravom svetle podal svoju pohotovosť. Možno tu poznáme túto skutočnosť, že mnohé Raffaelove Madony nevzbudzujú nijakú úctu. Vidíme tu pekné ťahy tváre, milé dieťaťo, ktoré znázorňuje Jezuliatko, ale k pobožnosti to nijako nepovzbudzuje.

Vo východnej cirkvi sa takéto umenie vyvíjalo iným smerom. Nevidno tam takú Madonu, z kompozície ktorej by nevyžarovala nadprirodzenosť. Ikona môže byť pri-mitívna a v svojom podaní i menej vydatá, ale pozorovateľ cíti, že autor pri narábaní štetcom sa modlil, ako to robil aj Fra Angelico nenapodobiteľným spôsobom. V ikonách cítiť úctu a lásku, ktorú východná cirkev k Márii prechováva, a to výraznejším a silnejším spôsobom ako v teológii.

V jej dogmatike sú zvýraznené iba tieto tri tézy o Márii: je Bohorodička: je nepoškvrnená počatá a zostáva pannou navždy. Kdežto katolícka dogma o nepoškvrnenom počatí bola pozdšie vyslovená a definovaná, východná cirkev tento sviatok v liturgii slávila už skôr pred slávením sviatku Nanebovzatia Panny Márie. I keď Mária v dogmatike východnej cirkvi nemá toho veľa, ale v jej liturgii má významnú rolu. Ba je v liturgii viac v popredí ako v západnej cirkvi. Možno to vyčítať z toho, že na obrazoch ikonostazu Mária zaberá vždy popredné miesta. Tak je akoby prítomná pri slávnostnom úkone sv. obety. K tomu patrí to, že kňaz východnej

cirkvi, keď pripravuje obetné dary a drobí chlieb na drobné kúsky, keď ich kladie na patenu – menovanú diskos, spomína matku Pána: „K úcte a ku pamiatke našej slávnej panej a Bohorodičky Márie vždy Panny. Vezmi, Pane, na jej prímluvu túto obetu na tvoj oltár do neba...“ Po tejto modlitbe pri ďalšom lámaní spomína kňaz Jána Krstiteľa, ďalších svätých a prorokov, apoštolov i mučeníkov a potom sa modlí za živých na zemi, i za mŕtvych.

Po premenení chleba na telo Krstovo a na jeho krv chváli kňaz znovu Bohorodičku so vznešenými slovami v slávnostnej prefácii. Takto prežívajúc kresťan východnej cirkvi vo svojej liturgii mimoriadne postavenie Panny Márie, ktorá tu má snáď výraznejšie miesto ako v dogmatických tézach. Viac ako teologické traktáty o tejto otázke ukazujú aj samé pomenovania jednotlivých ikon, ktoré majú skutočne zvukné básnické, poetické výrazy. Nie zriedka vyjadrujú tieto ikony smer jednotlivých mariarských škôl alebo ich prototypy. Tak ikony zobrazujú Máriu s dieťaťom, ktoré nesú nápis: „Bohorodička so sladkým bozkom“, alebo „Bohorodička zachránkyňa duš“, „ukazovateľka cesty“, „milosrdná“ a iné.

Ako na západe, podobne i na východe sú známe po sväté a milostivé obrazy, ku ktorým pútnici zďaleka putujú. Napr. v Grécku je veľmi uctievaný „obraz našej milej panej z Tinosu.“ Keď kráľ Pavel ležal na smrteľnej posteli, priniesli tento obraz z Tinosu do Atén k jeho lôžku. Vo všetkých pravoslávnych krajinách sú milostivé obrazy našej milej panej a sú veľmi uctievané, ako napr. obraz Wladimírskaja. Ich reprodukcie sú i od našich veriacich uctievané.

V dome sv. Štefana vo Viedni je milostivý obraz Bohorodičky z Maľarska, ktorý bol namalovaný podľa pravi-diel ikonomalierstva a zdobil ikonostáz gr.-kat. chrámu v Máriupóci. Kópia z neho je i v košickej katedrále. Originál vznikol r. 1676. Mal by byť spojivom katolíkov oboch obrádov a úcta k nemu by mala prispievať požehnanie k upevneniu veľkých spoločných duchovno-obrod-ných úsilí.

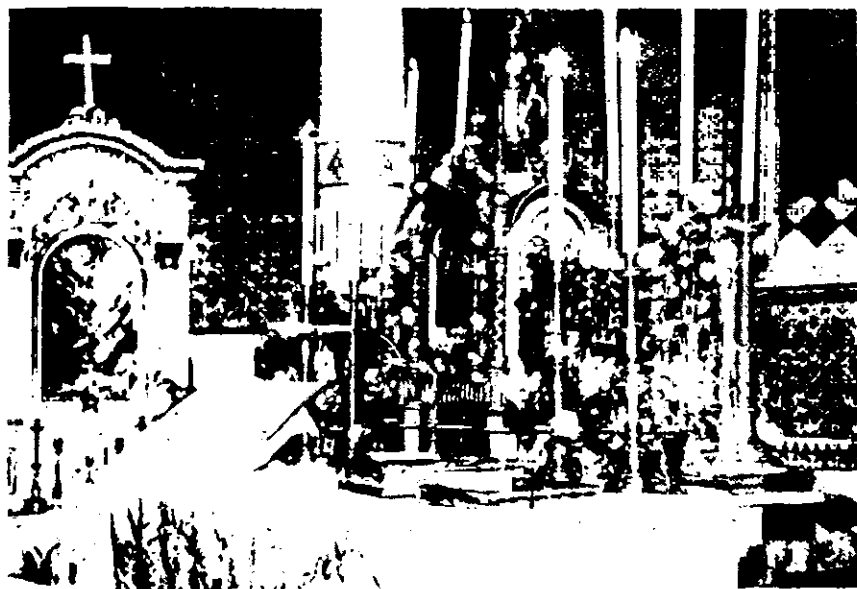
Michal Kľučár

(Dokončenie zo str. 3)

vôle vykúpením sveta. Preto ako Vykupiteľ ani si nesmel dopriať za života na zemi božskú slávu a blaženosť. Musel sa jej zriecť, ak mal byť vykúpený svet!

Kristus Boh musel sa zaprieť, odriekať si, znášať poníženia, utrpenia a tak vojsť do slávy a aj nám blaženosť a slávu zaslúžiť. Len tak dôjdeš oslávenia aj ty, priateľ predrahý! – znie hlas Kristov z táborskej hory!

O. Ján Ďurkán

Snímka: J. Žižňovský

Text: V. Skorodenský

Stredobodom každého katolíckeho chrámu či už východného alebo západného obradu je oltár so svätostánkom, kde sídli eucharistický Kristus.

Svätostánok—kivot je kovová alebo drevená skrinka, svojim vzhľadom pripomínajúca miniatúrny chrám. V ňom sa nachádza darochraniteľnica s najsv. Eucharistiou. Darochraniteľnica (v latinskom obrade sa jej hovorí ciborium) je čaša s vekom, ktorým sa prikrýva. V nej sa uchováva Božie Telo pre chorých k sv. prijímaniu. V svätostánku sa uchováva aj Daroukazateľnica, monštrancia, nou sa udeľuje ľudu Božiemu sviatostné požehnanie.

Prestol je prikrýty tromi plachtami: katasarkou, enditionom a ilitonom. Na oltári musí byť aj antimezion, v ktorom sú sv. ostatky. Zodpovedá relikviáru v cirkvi západnej. Na antimenzone je vyobrazené ukladanie Spasiteľa do hrobu a v jeho rohoch obrazy štyroch sv. evanjelistov. Bez neho nie je možné a dovolené slúžiť sv. službu Božiu. Antimenzion nachádza sa medzi katasarkou a enditionom. Iliton sa počas konania najsv. obety rozprestie pod kalich a diskos.

Čo ešte môžeme vidieť na našich oltároch?

Sú tam voskové sviece, obyčajne tri na jednej a tri na druhej strane vedľa kivotu. Elektrické sviece sú prípustné pre väčšie svetlo a efekt, ale služba Božia musí sa odhaliť len pri voskových sviečkach. Majú horieť aspoň dve. Okrem toho na prestole nemôžeme vidieť kríž (stojatý a ručný) a sv. evanjelium.

Stojatý kríž symbolicky pripomína, že sa tu pri sv. službe opakuje nekrvavá obeť kríža. Ručný sa používa na „obchody“ okolo cirkvi, požehnaníu vo veľkonočnom týždni, pri pohreboch. Nad oltárom vypína sa baldachým, spočívajúci na štyroch stĺpoch. Pripomínajú štyroch sv. evanjelistov. Oltár ozdobujeme s úctou a láskou živými kvetmi pokiaľ možno po celý rok. Živé kvety sú výrazom našej živej viery, preto nie je prípustné a vkusné ozdobovať oltár umelými kvetmi. Ešte aj v zimnom období zelené konáriky jedle alebo smreka sú prívitejšie ako umelé neživé kvety.

Vedľa prestola na ľavej strane vidíte iný malý oltárik. To je obetný oltár — žertveník. Tam kňaz pripravuje chlieb a víno k najsv. obeti. Tam sa nachádza prosfóra, čiže chlieb pripravený na obetovanie. Pečie sa zo pšeničnej múky s kvasom alebo droždím. Na vrchu prosfory je vŕtáčený kríž s písmenami IC—XC NI—KA. Táto čiastka prosfory sa nazýva ahnec. Prosfora je teda z kvaseného chleba (v 10. ě. Slova iste tlač. nedopatrením sa vkladla do textu záporná predpona, ktorá môže zmiest čitateľa, bližšie neznajúceho našu liturgiu). Na žertveníku v sklenených ampulkách sa nachádza víno a voda. Víno musí byť z prirodzeného hrozna, bez akýchkoľvek umelých prísad. Taktiež je tam maličká kópia, zahrotený nôž. Keď kňaz vykrojí z chleba ahnec, kladie ho na diskos. Vtedy prebije touto kopijou ľavý jeho roh a hovorí: „a jedin ot voin kopiem rebra jeho probode i abie izide krv... i voda“ (A jeden z vojakov prebodol jeho bok kopijou a hneď vyšla krv... a voda“).

Tento liturgický úkon je spojený s nalieváním vína na diskos z prosfory pridáva i niekoľko kvapiek vody. Potom kladie na diskos z prosfory vykrojené malé čiastice. Na pravú stranu ahnca trojuholníkovú čiasticu na počesť Presv. Bohorodičky a na ľavú stranu deväť čiastic na počesť deviatich anjelských zborov a svätých. Pod ahncom kladie rad čiastic za živých (za sv. Otca, za biskupa, kňazov, za dobrodincov chrámu a tiež čiastka za toho, za koho sa slúži.) Za týmto radom kladie do ďalšieho čiastice za zomrelých a medzi tieto dva rady kladie poslednú, za samotného slúžiaceho kňaza ako prostredníka Božieho ľudu u Boha za živých i mŕtvych.

Z koncilných dokumentov:

O posv. Liturgii

„Modlitby prednášané k Bohu kňazom, ktorý v mene Krista predsedá zhromaždeniu, konajú sa v mene všetkého ľudu.“

„Vo výročné dni smrti svätých Cirkev hlása veľkonočné tajomstvo svätých, ktorí trpeli spolu s Kristom a dosiahli oslávenia.“

„Duchovný život nie je iba v účasti pri bohoslužbe, kresťan má vstúpiť aj do svojej izblčky, aby sa modlil k Otcovi v skrytosti.“

„Bohoslužba je akoby vykonávanie kňazského úradu J. Krista.“

„Kristus je prítomný v obeti najsv. Liturgie, v osobe kňaza obetuje tú istú obeť, ktorú sám priniesol na kríži.“

„Liturgické obrady nie sú obrady súkromné, ale slávnosťou Cirkvi, ktorá je tajomstvom jednoty.“

„Bohoslužby sú predovšetkým k oslave Božej velebnosti, dostáva sa však pri nich veľkého poučenia veriacim.“

„Behom roku vykladá Cirkev celé tajomstvo Kristovo, od vtelenia a narodenia až k nanebovstúpeniu, k dňu Turíc a k očakávaniu blaženej nádeje a príchodu Pánovho.“

„Cirkev spomína na tajomstvo vykúpenia, otvára veriacim poklady čnosti a zásluh svojho Pána tak, aby boli v každom čase akoby prítomné.“

„Usilovne nech sa pestuje ľudový spev, aby hlasy veriacich zaznievali pri posvätných úkonoch.“

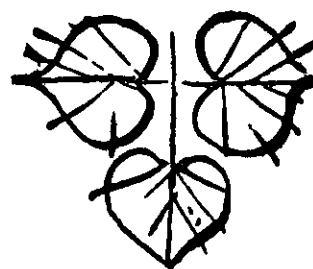
„Sviatky svätých hlásajú divy Kristove v jeho služobníkoch a veriacim poskytujú vhodné príklady k napodobovaniu.“

„Liturgia je vrchol, ku ktorému smeruje činnosť Cirkvi a zároveň zdroj, z ktorého vychádza všetka jej sila.“

„Keď sa Cirkev modlí alebo spieva chvály, je prítomný ten, ktorý prisľúbil: Kde sú dvaja alebo traja zhromaždení v mojom mene, tam som uprostred nich.“

„Eucharistická obeť je pamiatka Kristovej smrti aj vzkriesenia.“

„Sviatosti nielen predpokladajú vieru, ale ju slovami a vecmi živia, posilňujú a vyjadrujú, preto sa nazývajú sviatosťami viery.“

PODPORUJEŠ NAS ČASOPIS?
Dávaš ho čítať aj iným?
Získal si nového čitateľa?

Využitie času

Zo sekúnd, minút, hodín spleťajú sa dni, týždne, mesiace, roky... — Sadaťú si na nás, usadzujú sa na naše plecia, aby nás ťažili v podobe staroby, alebo, aby sa nám dávali k dispozícii. — Sekundy, minúty, hodiny... stále nás upozorňujú na slová evanjelia: „Neviete ani dňa, ani hodiny...“ (Mt. 25, 13). — Vážme si preto svoj čas, ktorý nám bol daný!

Denne je predou mnou ten môj čas..., avšak dokiaľ?

Tá neistota, tá neurčitá dĺžka ho robí ešte väčšmi, ako Prihodným. Každý zlomok môjho času, každá minúta, každá chvíľka je príhodná. — Načím mi preto ten svoj čas plne využiť.

Využime ho na konanie dobra a vyhýbanie sa zlu. Čo sa pod tým myslí, čo je obsažené vo výraze „dobro“ a čo vo výraze „zlo“? — Všetko a jedine to je mravne dobré, čo je zhodné s Božou vôľou, vyjadrenou v jeho príkazoch.

Mravne zlé je všetko, čo je v protiklade s týmito príkazmi.

Môj čas... je predou mnou celý a celkom skrytý oponou budúcnosti.

A práve to, tá neistota, by mala každého primäť k tomu, aby neriskoval svojím časom a tým aj svojím cieľom, ale aby ten čas plne využil na získanie dobrých, záslužných skutkov.

Každá sekunda, každá minúta, hodina, všetky dni, roky, sú drahocenným darom Božieho milosrdenstva.

Boh — Tvorca mi dal môj čas na to, aby som mu v tom čase slúžil. Boh — Vykupiteľ mi dal čas môjho života na to, aby som ho nasledoval. Boh — Posvätitel mi poskytol čas života na to, aby som ho miloval, využíval na skutky spásy.

Modlitba a práca, dobré skutky, vôbec skutky lásky majú vyplňať čas môjho života.

Boh je so mnou, je prítomný pri každom mojom čine, ba vidí aj opominutie dobrého, ba aj zlý úmysel... slovom: nič nie je mu skryté.

Jedno je potrebné — to majme na zreteli a s tým ešte dnes začnime dobre využívať svoj čas. — Na väčšiu slávu Božiu a pre väčšie blaho i dobro všetkých našich blížnych!

Th. Lic. Ján Seman

(Autorom snímky je Ant. Petrašovič)

A VINIČ DOZRIEVA...

Posledné mesiace leta a prvé mesiace jesene sú v znamení zberu ovocia a plodov. Príroda vracia odmenu za našu prácu, námahu a loptenie.

I v duchovnom živote sú obdobia, kedy sa nám už markantne rysujú výsledky našej húževnatej práce a úsilia vo viniči duchovného života. Tie obdobia nie sú časove dimenzované ročným obdobím, lebo dozrievanie je individuálne. Zrelý plod vyspelosti našej duše oberá a ohodnocuje Pán... Nám je umožnené pozorovať rast ovocia a sledovať jeho dozrievanie. Cítíme v sebe to vnútorné uspokojenie, keď vidíme, že z púčencov kvetov vyvíja sa plod ovocia, ktorý rastie, vzrášťa sa a pomaly, ale iste dozrieva. A čím viac práce a osobnej námahy, obetavosti a pozornosti venujeme vlastnému viniču, tým viac potrebnej vlahy a hlavne, lúčov

slínka milosti Božej dostávame. Mnohí si môžu povedať, že verne a oddane slúžili Pánovi, urobili, čo bolo v ich silách a schopnostiach. Nech príde teda ten radostný deň žatvy, vinobrania, životného účtovania!

Nestačí však len to hrdé povedomie. Skromnosť, tá najzákladnejšia črta duchovného vývoja, je potláčaná duchovným veľikáštvom, ktorým sa duša sama ukája, nesprávne reguluje a klamlivo uspokojuje! Ovocie sa síce vzrášťa, naplňa, ale chuť ovocia je trpká... Duchovný lacný formalizmus je tým zatrpklým plodom chabého a povýšeneckého snaženia. Stáby, prúd milosti Božej zasahoval len povrch duše, ktorá len z návyku, alebo pre okrasu svojho okolia a svojej bytosti vykonáva duchovné úkony. Mechanicky, návykove, bezducho! Čo všetko sa skrýva za pozlátkom „duchovna“! Dominujú úzkoprsé osobné názory, ambície, neskrotná ctižiadost a iné, ktoré vlastnosti práve na poli duchovna chcú sa všemožne uplatniť... Ťažko je v takom zameraní si uvedomiť aj jeho nesprávne ladenie, ba je aj škodlivé, keď vzbudzuje u druhých oprávnené pohoršenie...! Smutno je zbožným a horlivým dušiam, keď vidia a pociťujú vo svojom prostredí nafúknutý duchovný formalizmus. Každý má plné právo, ba aj povinnosť uplatniť svoje ušľachtilé závery a ambície aj v náboženskom živote! Je však povinný usmeriť a podriadiť ich v záujme jednoty duchovného spoločenstva! Nič si nežiada toľme zbaviť sa nánosu ľudskej osobnosti a členenia, ako ozajstný vnútorný duchovný život. Život duše v pokore srdca, v ktorom všetko ambiciózne je podriadené jedinému úsiliu, vytvoriť zo seba osobnosť, vyžarujúcu duševnú rovnováhu, istotu a Bohom požadovanú cieľavedomosť! Duchovná osobnosť nedeptá slabšie výhonky viniča, ale naopak, pomáha, podporuje jeho vzrast, rozvoj a dozrievanie — pre slávu Božiu! Kňaz, či laik, ktorý má žiť bohabojným životom, ak chce mať aj úroveň hodnú Kristovho spoločenstva, musí potlačiť v sebe všetko príliš ľudské a sebecké! Jedine z tohto zorného uhla možno a je treba usmerňovať svoje ľudské všestranné ambície a aplikovať ich aj na spoločenskú oblasť svojho ctenia a presvedčenia! Nikdy nie naopak!

Každému veriacemu človeku je smutno pri pohľade na zakrpatelý, nevyvinutý vinič duchovného života. Nedostatočný vlastný záujem a ľahostajnosť dokáže okypťiť aj ten najzdravší kmeň viniča a stromu. Ani zúrodňujúca vlahá, ani blahodarnosť lúčov Božej lásky a milosti neprenikajú do zotvorenej ľudskej duše. Žije ona, vzrášťa sa, vegetuje i bujnie v mohutný peň a strom — bez plodov... Nestačí však len ľutovať, ale modliť sa k Pánovi žatvy, aby milosť Božia svojím usmernením zúrodnila neúrodné lány! Zmysel a poslanie žijúceho mystického Tela Kristovho, ktorého sme údmi, je snažiť sa v prvom rade o dosiahnutie možných výšok duchovna, potlácaním podradných záujmov! Všetkým nám je treba dvíhať klesajúcich, vyvádzať na svetlo v tme tápajúcich, pomáhať všetkým našim blížnym, aby Pán žatvy mal čo žať, mohol zbierať plody viniča a stromov duchovného života pre svoju slávu, pre naše pozemské i večné blaho!

Tibor Fedorenko

K VÝZNAMU A POROZUMENIU DIELA OTCA CHARDINA

Do redakcie došiel list tohto znenia: Písali ste o Pierre de Chardinovi. Aj v tohtoročnom našom kalendári je o ňom zmienka. Jeho dielo vydávajú v ZSSR, aj u nás a v mnohých socialistických štátoch. Zaujímali by ma článok (a iste aj iných čitateľov), ktorý by bližšie vysvetlil jeho vedecký význam. Iste je to veľká osobnosť a moderná, keď si ho váži celý pokrokový svet... J. N. predkladá nám zaujímavú otázku. A iný čitateľ sa nás pýta v súvislosti s Pierre de Chardinom na problematiku vývoja z kresťanského hľadiska.

K týmto otázkam nám podáva stručné objasnenie prispievateľ o. dr. Ján Bubána. Chceme ňím nielen odpovedať na predstreté otázky našich čitateľov, ale aj uctiť svetlú pamiatku otca P. de Chardina, od ktorého smrti uplynulo v tomto roku 15 rokov.

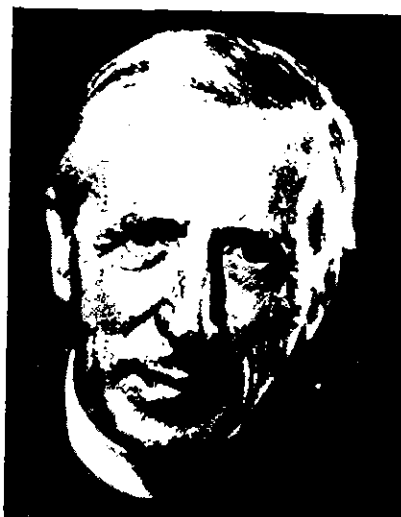
Myšlienka vývoja skrsla už v staroveku. V dejinách myslenia ju stretáme často. Nemala však vedecký podklad. Ten jej dal až Darwin, podľa ktorého vývoj sa deje prirodzeným výberom a prispôbovaním sa okolitým podmienkam. Darwinov názor vyvolal veľký ohlas.

V teologických kruhoch všetkých vyznaní stretol sa s tuhým odporom. Vývoj bol považovaný za sám osebe tvorivý, čo by vylučovalo Boha. Dokonalejšie by pochádzalo z menej dokonalého bez dostatočného dôvodu.

Zvrät znamenal Teilhard de Chardin, ktorý považuje vývoj za definitívny výdobytok. Jeho myšlienky majú stále viac zástancov medzi katolíckou inteligenciou a klerom.

V čom spočíva historická zásluha de Chardina?

V tom, že postriehol rozdiel medzi faktom vývoja a jeho zdôvodnením. Fakt vývoja opisuje prírodoveda. De Chardin to zhrňuje takto: Všetko, čo moderná evolúcia hľadá,

je, že viac nasleduje po menej, a to je nepopierateľné. To viac značí dokonalejšie. Čiže po menej dokonalom nasleduje dokonalejšie. To dokonalejšie znamená niečo nové, čo predtým nebolo, ako keď po nerastoch prichádzajú rastliny, po nich zvieratá a pod. Všetko vo vesmíre je navzájom spojené a vyššia dokonalosť hovorí istú novosť. Toto je všeobecne prijatý fakt.

Je otázka, čo je jeho vysvetlenie.

Posledný dôvod vecí a ich činnosti podáva nám filozofia. Tá nám musí udať dôvod toho, že z menej dokonalého pochádza dokonalejšie a tým aj niečo nové, čo predtým nebolo. To menej samotné nemôže byť dôvodom toho viac, čo po ňom nasleduje, lebo je to zjavne proti zásade dostatočného dôvodu.

Evolúcia deje sa činnosťou a tou činnosťou získava sa nová dokonalosť, ako je to zrejme napr. u človeka, čo sa učí, koná dobré skutky a pod. De Chardin píše, že hýbateľom tvorov je Boh. My sme jeho

spolupracovníci. On koná s nami, preto svojím konaním získavame novú dokonalosť. V činnosti sa stávajú nielen nástrojom tvorivej moci Božej, ale jej živým predĺžením.

Toto je v súlade s náukou Cirkvi o spolupráci Božej s každým tvorom. Sv. Cirkev, ako aj jej veľkí myslitelia, sv. Augustín, sv. Tomáš a iní vždy učili, že každá činnosť tvorov pochádza od tvorov i od Boha. V pôsobení Boha na našej činnosti spočíva Božia spolupráca. Boh je teda dostatočným dôvodom vývoja, nakoľko je dôvodom získavania vyššej a novej dokonalosti.

Veci i celý vesmír smerom do budúcnosti budú mať vždy vyššiu dokonalosť. Smerom do minulosti ich dokonalosť bola vždy menšia. Tak logicky musíme dojsť k nulte, čiže k žiadnej dokonalosti, t. j. keď vesmír nebolo. Dnes však vesmír je. Z ničoho sám vzniknúť nemohol. Pritom vtípne poznamenáva de Chardin, že vývojom nedochádzame k novému Bohu.

Je pravda, že dosiaľ sa mnohí ľudia slova vývoj boja, lebo ho považujú za tvorivý sám osebe. Len čo však urobíme náležitý rozdiel medzi faktom vývoja a jeho vysvetlením, tieto obavy miznú.

Mohol by však niekto namietat, že sv. Tomáš, základný stĺp kresťanskej filozofie vývoj nehlásal.

Ano, nehlásal, ale učil pravdy, na ktorých vývoj stojí. Tvrdil, že každé bytie je pre svoju činnosť. A zas, že každá činnosť je pre dokonalosť. A o tieto pravdy sa opiera vývoj.

Pierre Teilhard de Chardin (čítaj Pjer Tejar d šardén) narodil sa 1. mája 1881 v Arcenatu vo Francúzsku. Tam prežil svoje detstvo a vychodil základné školy. Gymnázium s maturitou úspešne dovšil r. 1897. Na knáza ho vysvätili r. 1911. Spočiatku vyučoval na lýceu v Káhire, pričom začal študovať paleontológiu. Roky prvej svet. vojny prežil na frontách, zakončil ich demobilizáciou a služkou rytiera Cestnej légie. Po štúdiu na parížskej Sorbonne r. 1922 obhájil doktorskú prácu a prednášal geológiu na Kat. inštitúte v Paríži.

Výše 20 rokov pôsobil v Číne, kde v Pekingu založil Geobiologický inštitút. Po 2 svet. vojne v r. 1946–47 žil a pracoval vo Francúzsku. R. 1950 bol menovaný za člena francúzskej Akadémie vied. R. 1951 na prianie svojich predstavených opúšťa vlasť a prichádza do New Yorku, kde intenzívne spolupracuje s Centrom pre antropologické pokusy. Tam 10. apríla 1955 podľahol srdcovej mŕtvice. Bolo to na veľkonočnú nedeľu.

Pohreb bol na veľkonočný utorok. Účastník pohrebu a Chardinov dlhoročný priateľ P. Leroy o tom napísal: „Bolo daždivé a pochmúrne počasie. Zišlo sa sotva desať priateľov. K sv. Ondrejovi na Hudson, vzdialenom 160 km od hlav. mesta, kde bol v úplnej chudobe pochovaný na cintoríne jezuitského noviciátu som ho sprevádzal celkom sám.“

VIERA V MIER

Často a dosť dlhý čas skláňal som sa nad tvárou „matky zeme“. A z tohto dôvodu cítim a viem, že pre budúcnosť sveta nie je nič tak nebezpečné ako falošná rezignácia a falošný realizmus, ktoré v tejto chvíli vedú tak veľké množstvo ľudí k tomu, aby s pokleslou hlavou a ramenami predpovedali (a tým aj vyvolávali) novú pohromu zajtraška.

Tento strach z osudnej vojny, strach, ktorý nevidí proti vojne iného lieku než ďalšie zvyšovanie strachu z nej, otravuje ovzdušie okolo nás viac než všetky pozostatky nenávisťi medzi národmi.

Preto si teda s pokorou a úctou privlastňujem božský výrok a sám cítim potrebu volať na tých, ktorí ma obklopujú: „Prečo sa tak bojíte, maloverní? Či azda nevidíte že mier, ten mier, v ktorý sa už neodvažujete ani dúfať (pokiaľ sa mu vôbec nevysmievate ako mýtu), je uskutočniteľný — ba istý — pokiaľ však porozumiete tomu, čo slovo „mier“ skutočne znamená a čo od vás očakáva? Vystúpte na chvíľu nad prach a dym, ktoré zahŕňujú obzor a zamyslite sa chvíľku so mnou nad chodom sveta!“

(Úvodná stať z rovnomennej úvahy P. de Chardina z r. 1947, z knihy Miesto človeka v prírode, prel. J. Nemcom a J. Sabalom, a vyd. v Prahe r. 1967. Vybral a poslovenčil G. K.)

KĽOKOČOV

Medzi naše najpomätnejšie farnosti a eparchiálne pútnické mariánske miesta patrí bezo sporu Kľokočov. V chráme kľokočovskej svätyně je vzácny a pamätný obraz Presvätej Bohorodičky, s historiou ktorého je späté aj význačné výročie. Prezrádza nám to text, zachovaný na kópii tejto záračnej ikony, v ktorom sa hovorí, že originál tohto obrazu Bohorodičky, v chráme obce Kľokočov v Hornom Uhorsku r. 1670, teda pred 300 rokmi sízil, keď ho zneuctili a nožom prepichli „akýsi heretici“. Na zadnej časti tejto kópie je uvedené, že ju podľa originálu maľoval r. 1769 viedenský maliar F. Kramer a že táto kópia dňa 12. marca uvedeného roku bola cisárom miesto originálu venovaná mestu Prešovu. Je tam zaznamenané aj to, že ju r. 1802 reštauroval maliar Boda.

Teda tohto roku si pripomíname 300. výročie tejto mimoriadne pozoruhodnej udalosti. Nemáme doklady o tom, ako vyzeral Kľokočov v r. 1670, keď k spomenutej udalosti došlo, ale máme zápisnicu kanonickej vizitácie biskupa

Michala Emanuela Olšovského z r. 1750, z ktorej sa dozvedáme, že Kľokočov bola malá obec a patrila do vlastníctva zemepánov Sztárayho, Semerija, Draveckého a Nickeho. Bola to chudobná obec, kde nemali farskú budovu ani pozemok na jej stavbu. Duchovný býval v dedine v malom domčeku, ktorý si zabezpečil z vlastných prostriedkov. Kantoroval farárov brat, ktorý býval v chatrči pod lesom, kde kľočoval les a toto obydlie si sám postavil. Ku Kľokočovu ako filiálky patrili ešte obce Kaluža a Kusín.

Kľokočovský chrám Boží je zasvätený Nanebovzatiu Presvätej Bohorodičky. Bol z dreva, prikrýty šindľami a veľmi chatrný. Kalich mali cinový a miesto darochrániteľnice užívali okruhlú cinovú nádobku. Z kňazských rúch mali dvoje a tiež dva zvony. Vo filiálnej obci Kaluža bol tiež drevený chrám, zasvätený k počte sv. Bazila Veľkého. V samotnom Kľokočove mohlo byť na 150 veriacich. Veľmi potešujúcou je v tejto správe konštatovanie, že v chráme bolo všetko čisté.

Terajší chrám v Kľokočove vybudovali r. 1830. Väčšie úpravy a opravy

spojené s maľovaním urobili r. 1949. Spomedzi kľokočovských duchovných veľmi sa zaslúžil o zvelebenie chrámu i farnosti nebolý farár o. dr. Ivan Čekan. Zomrel r. 1964 a pochovali ho na michalovskom cintoríne.

Každý rok na sviatok Uspenija — Nanebovzatia P. Bohorodičky prichádzajú naši veriaci na tradičný odpust do kľokočovskej farnosti. Prichádzajú predovšetkým uctievať a vzdať hold Matke Božej, vzdať úctu a hold ikone, ktorá mala svoje veľmi pestré a pohnuté osudy. Pripomeňme si ich v stručnej histórii. Z archívneho dokladu v Budine z r. 1711, ktorý uverejnil J. Balog v knihe Munkács-vár története z r. 1890 (str. 272 a nasl.) dozvedáme sa, že ikona po zázraku v r. 1670 bola prenesená do Prešova a umiestnená v mestskej klenotnici. Presný rok prevozu neznáme, pravdepodobne veľmi skoro po r. 1670, lebo z ďalších dokladov vysvitá, že sa dostala do rúk Žofie Báthoryovej, manželky Juraja Rákoczyho II., ktorá bola majiteľom Mukačevského hradu a stala sa katolíčkou. Báthoryová umiestnila ikonu v kaplnke Mukačevského hradu a mala ju vo veľkej úcte. Tam zostala aj po jej smrti, keď vlastníctvo hradu prešlo na jej syna Františka I. Vdova po ňom Ilona Zrínyi sa neskôr vydala za Imricha Thökölyho, ktorý bol v Turecku. R. 1688 odišla z Mukačeva do Viedne a z Viedne r. 1692 cez Srbsko do Turecka, do mesta Nikomédie. Medzi svojimi klenotmi odniesla aj kľokočovskú ikonu. V Turecku zomrela r. 1703. Po nej zostal syn z prvého manželstva František Rákóczi II. Tento ako vodca povstania preniesol z Nikomédie ikonu cez Galiciu a po dobytí Mukačevského hradu umiestnil ju r. 1705 opäť do kaplnky Mukačevského hradu. Po dobytí hradu cisárskym vojskom, bola ikona konfliktovaná a 11. augusta 1711 odvezená do Viedne, kde ju uložili v cisárskej kaplnke.

Proti odvezeniu kľokočovskej ikony protestovalo mesto Prešov. Predložilo viedenskému cisárskemu dvoru svoje oprávnené nároky na ikonu. Je to pozoruhodné a chvályhodné úsilie predstaviteľov mesta, ktorí vytrvale v priebehu 1. storočia žiadali vrátenie kľokočovskej ikony. Stalo sa tak iste na žiadosť a naliehanie našich biskupov. Konečné rozhodnutie učinila Mária Terézia, ktorá nariadila zhotoviť kópiu ikony a túto poslala do Prešova. Originál si ponechala i naďalej vo svojom cisárskom sídle. Kópiu maľoval ako sme už uviedli maliar Kramer a bola mestu Prešovu slávnostne odovzdaná r. 1769. Do Prešova ju priniesli významní úradníci cisárskeho dvora J. Sztáray a J. Neuhold. Mesto túto kópiu venovalo gr.-kat. biskupskému úradu a bola uložená v kaplnke biskupskej rezidencie ako nadobytý obraz.

A nakoniec sa nám ponúka ešte otázka: Aká ikona je v Kľokočove teraz? Je to druhá kópia z prvej ktorú pre Kľokočov zhotovil a namaľoval prof. Emanuel Roškovič z Užhorodu.

Môžeme však položiť ešte jednu zá-

verečnú otázku: kde sa teraz nachádza originál obrazu klokočovskej Matky Božej? Musíme otvorene povedať: nevieme. Bola majetkom cisárskeho rodu Habsburgov. Ako obraz nesmiernej ceny, historickej, umeleckej, náboženskej i klenotnickej bol chránený v cisárskej klenotnici. V palácoch bývalého cisárskeho sídla vo Viedni sa však nenachádza. Autor týchto riadkov prešiel a prezrel všetky miestnosti paláca Márie Terézie i všetky chrámy vo Viedni, ale klokočovskú zázračnú ikonu nevidel a nenašiel. Pred 20 rokmi sa o to usiloval i vtedajší duchovný správca klokočovskej farnosti o. dr. I. Čekan, ale tiež bezvýsledne. Možno sa len domnievať, že ikona, ako obraz nesmiernej hodnoty a ceny bola odnesená niektorým členom habsburského rodu na neznáme miesto. Azda raz, hoci bez vzácných ozdôb a drahokamov, ktoré ju zdobili, bude vrátená našej cirkvi a predovšetkým nášmu veriacemu ľudu, ktorému plným právom patrí.

o. Štefan Papp

„Farnosť je malá cirkev vo veľkej. Niet farnosti bez veľkej Cirkvi!“

G. Bernanos v románe
Mŕtva farnosť.

Redakčné odkazy

Na všetky listy, ktoré dostávame, nemôžeme odpovedať každému písomne. Niektoré odkazy z minulého čísla pre nedostatok miesta prinášame až v tomto čísle.

AUTOROM básnických príspevkov (veľmi početných) znovu pripomíname náš odkaz z vianočného čísla minuloročného Slova. Z veľkej básnickej produkcie nemôžeme uviesť mnohé zo zaslaných príspevkov prevažne pre formálne nedostatky, nečasovosť, nevhodnosť a príliš osobný pohľad na problematiku každenného života.

J. K. — Vašu požiadavku, aby boli uverejnené krátke životopisy i snímky predstaviteľov nášho Ordinariátu, alebo prispievateľov Slova chápeme ako úprimný záujem, ale z nášho pohľadu nevhodný a neúnasý najmä z dôvodu nedostatku miesta, ktorý chceme použiť na podstatnejšie záležitosti.

M. S. — Pýtate sa nás: čo znamená výraz „hlavenstvo“. To by ste sa mal opýtať skôr redakcie, v časopise ktorej ste toto slovo čítali. V pravopisnom a gramatickom slovníku Pravidiel slov. pravopisu z r. 1967 sme našli iba výrazy: hlava, hlaváč, hlavatý, hlavieň, hlavica, hlavička, hlavienka, hlávka, hlavnica, ale hlavlenstvo nie. Nechceme to zlomyseľne tvrdiť, iba sa dobromyseľne domnievame, že si ho pravdepodobne vymyslel autor, ktorý ho používa v súvislosti s mnohými inými nezmyslami a výmyslami.

L. H. — Vaša veľmi husto a nečitateľne písaná úvaha o mravnosti Cirkvi je príliš osobne chápaná. Čo vidíme zlé na iných, máme sa snažiť odstraňovať najprv u seba. Sebakritika je heslom našej doby a platí pre každého z nás.

Dr. A. S. — Recenziu zborníka k počte sv. Cyrila, ako ste si iste všimli, sme priniesli v minulom čísle.

O. J. — Problematika, o ktorej píšete je dnešnému človeku veľmi vzdialená. Zastaralé vývody a dôvody sú síce správne, ale aj všeobecne známe a nikoho by nezaujali ani nepresvedčili.

Š. H. — Uverejňovanie liturg. textov, molebenov, pobožností a pod. nemôžeme považovať za dôležitú alebo dokonca hlavnú náplň nášho časopisu. Netrpíme nedostatkom príspevkov, skôr nedostatkom miesta. Ceníme si Vašu úprimnosť a opravdivý záujem.

P. S. — Jubileum Vášho chrámu sme spomenuli a ďakujeme Vám za vyslovené úprimné uznanie.

J. Š. — Chyba, na ktorú nás upozorňujete je chybou neúmyselnou. Môže však uviesť nezastarateného čitateľa do mýlného názoru. V rubrike Liturgický život 10. č. Slova na str. 5 v zátvorke uvedené slová mali znieť takto: (nekvaseného chleba užívajú v západ. cirkvi). Tam sú, žiaľbohu, uvedené len prvé dva slová.

Dr. M. — Vydanie modlitebnej knihy pre našich veriacich je eminentným záujmom Ordinariátu i nás všetkých. Verte, že sa na to nezabudlo a budete trpezliví.

P. K. — Váš rozbor dá sa vyjadriť aj veľmi stručne i veľmi jasne. Ľudská duša je jednoduchá, duchová, na hmotu vnútore nezavislá, stvorená podstata. Môžeme ju nazývať aj duchom, od ktorého sa rozlišuje iba tým, že v našom pozemskom živote je spojená, čiže spätá s hmotným telom.

MNOHÝM odosielateľom prosieb o zaslanie ukážkového čísla nášho časopisu sme ochotne vyhovieť. Aj tým, ktorí nám poslali adresy svojich známych a priateľov. Objednávky však treba posilať PNS, najlepšie prostredníctvom vášho poštového doručovateľa.

VIED. Farské úrady prosíme, ak majú k dispozícii zbývajúce čísla Slova, najmä minuloročného, aby nám ich venovali. Potrebujeme ich na doplnenie kompletného ročníka pre jednotlivých záujemcov.

Sv. farár arský

4. augusta uplynulo 111 rokov od smrti sv. farára z Arsu — Jána Vážneho. Do vedomia minulých, prítomných a iste aj budúcich kňazských generácií sa osobnosť tohto výrazného a pritažlivého pastiera nesmrteľných duší vписala ako po vzbudzujúci príklad a nasledovaniahodný vzor.

V prítomnom príspevku nechceme opakovať známe i menej známe fakty, udalosti a osudy z jeho 73-ročného pozemského putovania, ale skôr pripomenúť niekoľko podnetných myšlienok a poučiek, ktoré o ňom zaznamenali jeho životopisci. Nimi si ho viacej priblížime a z jeho vždy časového kňazského odkazu viacej načerpáme.

Všetkým tým, ktorí ho ľutovali

hovorieval: „Protivenstvá nás pri vädzajú ku križu, križ nás privedie do neba. Preto človek má mať lásku ku križu.“

Keď si jeden oltárny brat sťažoval na svojich príliš mnoho a zbytočne hovoriacich farníkov, dal mu toto poučenie: „Nehajte ľudí hovoriť, až sa vyhovoria a nebudú mať čo povedať — umlknu.“

Keď spovedal veľmi zatvrdlého a značne ľahostajného hriešnika, rozplakal sa. Kajúcnik prerušil vyznanie a prekvapený opýtal sa arského farára: „Prečo plačete?“ „Pretože neplačete vy!“ — znela odpoveď sv. Jána.

Keď sa ktosi s ním radil a pýtal sa ho, aké povolanie si má zvoliť, odpovedal: „Povolanie do neba.“

Istej žene, ktorá bola povestná svojou vetavrnosťou, položil otázku: „Viete, v ktorom mesiaci hovo-

rite najmenej?“ Na zápornú odpoveď jej pripomenul veľmi vtipne: „Vo februári, lebo to je najkratší mesiac!“

Na zvedavé otázky o tom, ako sa mu vedie, najčastejšie odpovedal slovami: „Takých malicherností si netreba všimáť.“

Keď dostal od cisára rad Čestnej légie, zdráhal sa ho prijať a odmietal slovami: „Vezmite to naspäť, cisár sa asi pomyľil.“

Keď mu spolubratia lichotili a spomenuli, že jeho biskup o ňom hovorí ako o svätom kňazovi, skormutený priznával: „Aký som pľutovaniahodný, aj biskup sa vo mne mýli!“ Za svätého bol vyhlásený pred 45 rokmi a jeho sviatok spomíname 8. augusta.

Dr. E. KORBA

Ján Motulko

Strom

(Úryvok)

Z čoho je múdry strom
a z čoho je strom krásny?
Lebo sa zrodil
z požehnanej
kôstky lásky?
A má strom telo biele
a má strom dušu?
Narastie strom aj mimo tela,
či rastie strom len v tele dreva?
A prečo tento strom
nevyrástol v lese stromov?
Keď korene mu vietor obnaží,
umrie, umrie?
Panebože, z čoho rastie strom
a načo narástol, keď neurodí?
Panebože,
preto,
preto,
aby ústa smädné boli?

III.

Vie strom snívať?
Vie zamyslieť sa v nepokoji,

keď opustený v zime stojí,
vie strom snívať?
Hľa otázka,
čo v jednej básni nevyriešim.
Snívajú kriky, stromy, lesy?
Hľa otázka!
Najprv žijú.
Keď zamyslený parkom blúdím,
stretávam stromy ako ľudí.
Teda žijú.
Aj to vidím,
keď preniknúť chcem k stredu taju,
stromy sa ľubia, objímajú.
Toto vidím.
Skoro na jar
ševelia ticho a ľubezne
nie ústa, prsty stromov nežné.
Skoro na jar.
A čo potom,
keď pride leto? Listkov zamat
nebude skoršie lásky klamať?
A čo potom?
Potom jeseň!
Strom žiarlivosťou chorý, žltý,
trhá si vlasy, sám sa škrtí.
Taká jeseň!
Láska, zbohom!
Spomienky vrú jak včely v úli,
no strom sa k stromu nepritúli.
Láska, zbohom!
Vie strom snívať?
Vie zamyslieť sa v nepokoji,
keď opustený v zime stojí —
vie strom snívať?

MYŠLIENKY na všedné dni

Ruka podaná na zmierenie odzbrojuje.

Treba prelomiť začarovaný kruh nenávisti a zloby. A ide to aj hoci jednoducho kvetinkou, keď ju dokážeme podať ako malú pozornosť.

Nedaj sa viesť úzkoprsou sebeckosťou. Avšak úzka spolupráca s vôľou Božou je spoluprácou na spásu sveta.

Aj mimoriadny rozruch môže byť znamením, že Boh je blízko. Ale o blízkosti našich bližných vôbec nemôžeme pochybovať. A v tejto súvislosti ja musím byť svojimi postojmi, správaním a činmi znamením pre tých druhých, že Boh je naozaj blízko a že je dobrý...

Plody ducha sú: láska, radosť, pokoj, trpezlivosť, láskavosť, dobrota... Nie sme si azda niekedy až príliš istí, že sme dobrými stromami?

Pán Ježiš sa dal pokrstiť v rieke Jordán — je solidárny s nami pred pohľadom Otca. Od tej chvíle nemáme viac dôvod ťuľať nad vlastnými slabosťami.

Sú aj v našom živote situácie, v ktorých zaváži náš osobný postoj, naše rozhodné slovo, naše postavenie v spoločnosti... Využívame toho zodpovedne? Kristus sa zosadil za nás so všetkým, čím disponoval.

Náš Spasiteľ žil medzi ľuďmi tridsať rokov. Nič ľudského mu neostalo neznámym. Poznal, chápal, cítil a videl ich všetkých. Aj hašterivých susedov, aj klebetivých tetky, aj bezohľadných chuligánov... A predsa všetkých miloval.

Vybral a prel. Marián Skala

JAN MOTULKO, vydal svoju tretiu básnickú zbierku. Po dlhšom časovom odstupe stretáva sa čitateľ jeho veršov s Motulkovou vyše dvadsaťročnou básnickou žatvou v tejto útlej knižke citlivých, hlboko ľudsky ladených a úprimných veršov.

Naša ukážka je z tejto najnovšej zbierky, ktorá nesie názov Zobúdzanie popola. V nakladateľskej poznámke na záložke knihy veľmi výstižne zdôraznili, že Motulko je tak svojou životnou filozofiou ako aj svojou poéziou zakotvený v prirodzenej hierarchickej sústave ľudí a vecí „povedané rilkeovsky“ „v susedstve božom“, kde je istota času a osudov meraná nekonečnou časomierou večnosti. Motulko je tu hodnotený nielen ako básnik humanistický, ale aj moderný.

Prvá básnická zbierka pod názvom Blížence vyšla v Martine r. 1944 a druhú knihu veršov J. Motulku pod názvom V mimózach vietor vydali r. 1947 v Košiciach. Okrem toho v Spolku sv. Vojtecha mu vyšla r. 1948 kniha próz Z ohňa a krvi. Ján Motulko pracuje teraz ako zástupca šéfredaktora Katolíckych novín v Bratislave a žije v Trnave.

(5. pokračovanie)

Zdalo sa, že pápež vycítil sochárove myšlienky, lebo prisvedčujúco zakýval hlavou a milo sa usmial a potom pozrel na náprotivnú stranu, na ktorej visel biely krucifix. Pod ním bolo kľáčadlo: tu pápež začínal každý svoj deň v mlčanlivom rozhovore s Bohom. Tento Kristus zo slonovej kosti bol jediným predmetom v celej izbe, ktorý nesnažil sa ukazovať hosťovi. Lebo prečo by to mal aj robiť? Predsa sedliakovi, čo ukazuje svoje polia, úrodu, všetok svoj dobytok, neprišlo by nikdy na myseľ ukazovať aj slnko. Krucifix nebol ničím iným ako slnkom a pápež pozeral naň s takým istým vzrušením, s akým iní obdivujú tajomnú krásu západu slnka alebo prvú májovú ružu.

A práve v tej chvíli Manzù postrehol to, čo potreboval, aby doplnil pápežov portrét. Postihol to v jeho tvári a bol celkom istý, že na druhý deň bude schopný vyjadriť to v hline: čosi, čo vyzdvihovalo myšlienku o sile disciplíny, poslušnosti, zriekania i lásky, vnútorné znamenia tohto neobyčajného človeka.

Teraz vošiel do izby prelát Capovilla s kňazom Giuseppom a pápež obrátil sa k nim:

— Tak teda pozrel si, kde bývam. Dúfam, že sa sem vrátí.

Manzù sa poďakoval a rozlúčil sa. Prelát Capovilla odprevádzajúc ho k dverám povedal:

— Svätý Otec pochopil, že máte určité ťažkosti vo svojej práci a preto prosil vás k sebe.

— Ráče Svätému Otcovi povedať, že to bolo pre mňa neobyčajne užitočné a že som mu za to veľmi vďačný.

— Budete pripravený zajtra na ďalšiu prácu?

— Pravdaže.

Ale napriek všetkému nebol pripravený. Myslel na pápeža a nie na seba, i druhé modelovanie malo sa skončiť s neúspechom.

Kňaz Giuseppe znovu prišiel pre Giacona Manzù, aby ho odviezol na druhé stretnutie s pápežom; v Apoštolskom paláci, tak ako prvý raz, privítal ich prelát Capovilla. Pápež Ján, celkom spokojný, čakal na nich — ako vtedy — pri dverách bibliotéky.

Tak ako to vyžadovali predpisy, Manzù mal na sebe tmavé šaty. Ale pápež si to hneď všimol a žartovne povedal:

— Tak teda, — vravel, — keď ste prišli takto oblečení, to znamená, že máte úmysel zdržať sa tu dlhšie.

— Isteže, nie je to môj normálny pracovný oblek.

— Keď sa vrátite domov, prezliekate sa, pravda?

Manzù prisvedčil a Ján vzdychol s pochopením.

— Chápem vás, — povedal, ako keby dal na zrozumienie, že obdivujú sú otrokmi vatikánskeho ceremonálu. — Teraz, keď sme sami, — dodal, — môžete si sňať kravatu a sako.

A potom chcejúc ho nejakou povzbudiť sadol si pohodlne do fotela pri obluku uspokojený, že sa môže trochu uvoľniť v príjemnej besede s kňazom Giuseppom.

Manzù dal sa do práce tak ako bol a zrazu zbadal, že pápež má na hlave piusku namiesto červeného „camaura“, v ktorej pózoval prvý raz. Ale nepovedal mu nič: bol radšej, keď mal túto prikrývku na hlave, lebo mu nezakrývala uši a vysoké čelo. Ale čoskoro zas mal starosti. Všetci ľudia, ale najmä umelci, tvoria si presný obraz výsledkov, ktoré chcú dosiahnuť vo svojej práci. Manzù mal už teraz svoj obraz, svoju podobu pápeža. Postihoval v jeho tvári silu, ľudskosť a dobrotu a práve tieto tri charakteristické črty jeho osobnosti chcel osobitne zvýrazniť v portréte. Ale od zámerov k realizácii je dakedy dosť ďaleká cesta. V určitých chvíľach mal dojem, že je už blízko k vytýčenému cieľu, ale hneď zas postrehol, že sa od neho vzdaluje.

Normálne v takýchto prípadoch proste ničil to, čo urobil a začínal nanovo. Zdalo sa mu však, že v tomto prípade, v prítomnosti pápeža nemôže si tak počínať. Obrábal teda hlinu ďalej meniac raz jednu, raz druhú jednotlivosť, drobnosť a dúfal, že sa mu podarí nájsť to, čo hľadá.

Nebol zvyknutý pracovať v čiernom obleku, v čiernej kravate a v čiernych topánkach. Okrem toho vo chvíľkach koncentrácie vysunoval jazyk na vrchnú peru. Ale teraz pred tvárou pápeža, si to predsa nemohol dovoliť, musel neprešťajne pamätať, aby mal ústa ustavične zatvorené. Toto všet-

ko mu prekážalo v práci, nehovoriac o ľuďoch, ktorí každú chvíľu vchádzali a vychádzali a o tom, že pápež neprestával besedovať s kňazom Giuseppom.

Plný protirečivých pocitov ustúpil asi o dva kroky dozadu, aby sa lepšie prizrel svojmu dielu. A tu zistil s úžasom, že spravil masku. Nedokázal zvýrazniť silu, ľudskosť a dobrotu človeka, ktorý sedel naproti nemu v pozlátenom foteli rozprávajúc a besedujúc s kňazom Giuseppom. Zúfalý vrátil sa k svojej práci, snažil sa zmeniť to i ono, ale akosi nič mu nevychádzalo. Nemal silu ani v rukách ani v nohách. Sníval o tom, aby si aspoň na chvíľu sadol. Výrazne počítoval závrat a aby neklesol, chytil sa křčovite stojana. Rozhliadol sa teraz dookola pokúšajúc sa pozbierať sily a zbadal, že pápež pozerá sa naňho s nepokojom.

Prišli mu na pomoc kňaz Giuseppe a prelát Capovilla, ale povedal im, že nie je mu nič, hoci bol bledý, triasol sa a pot mu vystúpil na čelo. Capovilla priniesol mu pohár vody a prehováral ho, aby si sadol. Ale Manzù pripomínal si výťah a predstavil si, že sedí na prázdnej stoličke, zatiaľ čo pápež stojí.

— Nie, ďakujem, — povedal, — cítim sa už lepšie. Hneď mi to prejde.

— Ale hádam bolo by lepšie odložiť ďalšiu prácu na zajtra, — naliehal Capovilla.

Manzù súhlasil pokývnutím hlavy a chcel už zaviniť porsie vlhkým plátnom, keď spozoroval, že k nemu pristupuje pápež, srdečne usmiaty a uspokojený, že sa Manzù cíti lepšie.

Ján začal so záujmom pozeráť svoj portrét a sochárovi odrazu sa zdalo, že má vedľa seba starého priateľa. Je v tom čosi neobyčajné, že sama jeho prítomnosť prináša pohodu a pokoj, pomyslel si sochár.

Medzitým pápež priblížil sa ešte viac a Manzù pokúšal sa študovať jeho reakcie. Pápež prizeral sa na portrét, hľadel naň plný dôvery a úprimnosti dieťaťa, ako by ho chcel obsiahnuť všetkými zmyslami. Pozoroval ohromné uši, ktoré sochár vymodeloval a dotkol sa jedného z nich rukou ako by chcel hmatateľne overiť si jeho podobu a veľkosť.

— Aká je to neobyčajná vec: sochárovi ruky, schopné stvoriť živé dielo! — zvolal úprimne vzrušený.

— Ďaleko je to ešte od toho, aby to bolo naskutku živé.

— Ale chcete ho oživiť. A pretože Boh je dokonalosť, hľadáte čosi božské. Ak chcete dosiahnuť vytýčený cieľ, stačí vám povzniesť svoju dušu.

— Úprimne hovoriac, Vaša Svätosť, moja duša je plná neistoty, rozporu a nepokoja.

— To je pravda, ale je to tak vždy, keď sa usilujeme ísť za cieľom. Dôležité je, aby sme hľadali. A milovali ľudí. V opačnom prípade nevenovali by ste sa tvoreniu života rukami a srdcom.

Čože mu na to mohol odpovedať? Manzù povedal pár slov vďaky, ale pocítil veľkú úľavu. Ján vyšiel zo svojej Cirkvi, aby mu oznámil, že nie je zhotovená z tehál a z vápna, ale z mužov a žien a že spočíva na láske.

— Uvidíme sa zajtra?

— Áno, Vaša Svätosť.

Pápež znovu prizeral sa porsiu.

— Ak máte dojem, že nie je to také, aké by to malo byť, nesuzujte sa. Môžete sem prichádzať, kedykoľvek len budete chcieť. Porozprávame sa trochu. Je to pre mňa veľmi príjemné. Ak sa nepodarilo dnes, podarí sa zajtra. Alebo za mesiac. Buďte teda dobrej mysle.

Usmial sa dotknúc sa sochárovej ruky, ako to robieval zavše, kedykoľvek chcel nadviazať dôvernejší, ľudský kontakt. Potom sa vzdialil v spoločenstve preláta Capovilla.

(Pokračovanie v budúcom čísle)

„Dnešné ľudstvo potrebuje azda viac ako predtým duchovnú rovnováhu a mravnú disciplínu. A tie môžu vo veľkej miere zabezpečiť cirkvi spojenými silami, usilujúc sa šíriť v hojnej miere v súčasnom svete svetlo Evanjelia, zamerané nie proti vede, ani proti tej či onej sociálnej náuke alebo politickej sústave, ale určené so stupňovanou láskou všetkým ľuďom s hlbokou vierou a neochvejným optimizmom voči človeku a voči jeho dobrej vôli.“

(Slová arménskeho katolíka Vaskena I. pri jeho stretnutí so Sv. Otcom Pavlom VI. v Sixtínskej kaplnke dňa 10. mája t. r.)

V sobotu 27. júna prijal Svätý Otec na osobitnej audiencii 55 účastníkov plenárneho zasadania Ekumenického výboru pre spoločnosť, rozvoj a mier, ktoré bolo neďaleko Ríma. V prejave k nim Svätý Otec povedal, že ich výbor je znamením bratských zväzkov medzi Ekumenickou radou cirkví a katolíckou cirkvou. Kresťania sa majú snažiť, aby pomohli odstrániť problémy dnešného ľudstva, ako je bieda, nespravodlivosť a vojny. V dnešnom svete kresťania musia privádzať ľudí, a to všetkých ľudí bez rozdielu, k vzájomnému rešpektovaniu a láske. Toto je Kristova cesta, na ktorú možno vstúpiť prostriedkami Evanjelia. Kresťania musia v tomto spolupracovať. Úlohou tohto Ekumenického výboru je spoločne vypracovať plány a potom ich predložiť jednotlivým cirkvám, aby ich uskutočnili. Kresťanský ľud musí byť pripravený pre dialóg a ekumenickú spoluprácu.

V predvečer sviatku sv. Jána Krstiteľa prijal Svätý Otec členov Kolégia kardinálov, ktorí mu pri príležitosti jeho menín tmočili svoje dobroželanía. Pápež Pavol VI. mal potom prejav, v ktorom sa obrátil na národy a medzinárodné organizácie, i vyzval ich podniknúť všetko, aby nad všetky iné záujmy a kritériá prevládali medzi ľuďmi zásady morálky, bratstva a mieru. Poukázal tiež na to, že medzi Svätou Stolicou a biskup. konferenciami má byť čo najužšia jednota a má sa prehĺbiť dialóg medzi rímskou cirkvou a oddelenými kresťanskými bratmi, aj medzi Cirkvou a dnešným humanizmom; lebo katolícka cirkev chce byť prítomná v dnešnom svete. V ďalšom sa Svätý Otec zaoberal najpálčivejšími otázkami pokoncilovej Cirkvi: Ako hlásať Ježiša Krista, ako svedčiť o evanjeliu a ako rozvíjať dialóg medzi Cirkvou a ľudom?

PÁPEŽ PAVOL VI. vyznamenal medailou „Bene meriti“ anglikána Guthrie Moira na znamenie uznania jeho zásluh na poli redigovania osvetových a náboženských programov pre anglickú televíziu.

PRVÉ EKUMENICKÉ STRETNUTIE katolíckych, pravoslávnych, anglikánskych a protestantských rehoľníkov bude v auguste t. r. v Ženeve. Hlavnou témou pri stretnutí bude: „Akými hodnotami napomáha Bohu zasvätený život človeka našej doby.“

Z PODNETU PATRIARCHU ATHENAGORA zorganizovala sícijska biskupská konferencia ekumenickú cestu bratstva loďou cez messinskú úžinu, Atény, Smyrnu, Efez a Carihrad, kde sa pútnici stretnú s patriarchom Athenagorom a zúčastnia sa ekumenickej pobožnosti.

BISKUP HERMOGEN, predstaviteľ moskovského patriarchátu pri Svetovej rade cirkví v Ženeve sa podľa oznámenia maďarského časopisu Katolikus Szó vyjadril, že voľba nového patriarchu Moskvy a celej Rusi sa uskutoční na základe v liste vyjadreného stanoviska 75 domácich i zahraničných pravoslávnych biskupov.

JUHOAFRICKÁ EKUMENICKÁ KONFERENCIA sa vyslovila pre solidaritu s postojom predstaviteľov kresťanských cirkví v Rodézii, ktorí odmietajú systém rasovej diskriminácie.

PRVÝ RAZ V DEJINÁCH dostala katolícka cirkev žiadosť o vyslanie svojho pozorovateľa na výročnú konferenciu škótskej presbyteriánskej cirkvi, ktoré bude v Edinburgu.

PRAVOSLÁVNA CIRKEV V ZSSR vydala znovu preklad celého Písma sv. Je to čiastočne upravený doterajší text, ktorý je však doplnený bohatými poznámkami a vysvetľivkami. Úplne nový preklad Písma sv. sa pripravuje.

V PREDMESTÍ LONDÝNA Kentish Town si metodistická a katolícka cirkev vymenili svoje chrámy, pretože metodistická modlitebňa bola stále prázdnnejšia, zatiaľ čo katolícky chrám nestačil pre tamojších veriacich.

PRI PRIMICNEJ BOHOSLUŽBE novokňaza o. L. Kazdu, tohtoročného absolventa pražskej CM bohosloveckej fakulty, ktorú slúžil 11. júla t. r. vo farskom chráme v Brne — Husoviciach okrem vlastných spolubratov sprevádzali k primičnému oltáru novokňaza i miestni duchovní správcovia cirkvi českobratskej a československej.

EKUMENICKÉ STREDISKO JÁNA XXIII. v španielskej Salamanke usporiada v auguste t. r. medzinárodný kongres o medzicirkevnej jednote za účasti katolíkov, pravoslávnych, anglikánov a protestantov.

V TŘEBÍČSKOM pravoslávnom chráme sv. Václava a Ľudmily slúžil slávnostnú archijerejskú službu Božiu pražský metropolita Dorotej. Náročné liturgické spevy pre túto bohoslužbu navcičil 25-členný chrámový zbor, ktorý pravidelne spieva vo všetkých troch miestnych katolíckych kostoloch pod vedením třebského regenschoriho dr. O. Urbana.

Všetci sme povolani zveľobovať nášho v Trojici jediného Boha jedným srdcom a jednými ústami.

A rovnako všetci sme povolani v úprimnosti srdca a zjednotení v znamení dobrej vôle slúžiť modernému ľudstvu.

(Z listu patriarchu Alexeja)

Prof. dr Dvorník o Husovi

Pražské Kat. noviny zo dňa 12. júla t. r. na str. 3 prinášajú výťah z anglickej výkznej štúdie prof. Harvardskej univerzity dr. Fr. Dvorníka pod názvom: Husov osud. V závere citovanej state prof. Dvorník o Majstrovi J. Husovi napísal: „Hus je často považovaný za Lutherovho predchodcu. V jeho učení sú niektoré tézy, ktoré boli neskôr zdôrazňované za reformácie: dôraz kladený na autoritu biblie, na kázanie slova Božieho, na obmedzenie kňazskej autority a iné. Tieto podobnosti sú však skôr povrchné. V zásade Hus bol stredoveký katolícky kňaz so všetkými charakteristickými znakmi svojej doby. Nebolo nikdy jeho cieľom založiť novú cirkev a on sám sa považoval za dobrého syna cirkvi. Chcel zomrieť ako zbožný katolík a bol veľmi potešený, keď mu dali spovedníka, ktorý mu dal bezpodmienečné rozhršenie jeho hriechov. V jeho konaní je toľko nezrovnalostí, aspoň v očiach jeho protivníkov, a toľko pochybných akcií z ich stredu, že je najlepšie ponechať definitívny súd o Jánovi Husovi samému Kristovi, ktorého miloval a ku ktorému sa sám odvolal.“

G. K.

Pamiatke Jána XXIII.

Arcibiskup Capovilla, bývalý tajomník pápeža Jána XXIII. vydal novú knihu o ňom pod názvom: Päťdesiat čítaní, v ktorej na 800 stránkach podáva nové materiály o zosnulom veľkňazovi.

Aj v známom talianskom pútnickom mieste Lorettu odhalia Jánovi XXIII. pomník. Bude to pamiatka na pápežovú návštevu v tejto farnosti, ktorú vykonal pred 8 rokmi.

Pašiové hry v Oberammergau

Na tradičné a slávne pašiové hry v Oberammergau, ktoré začali 16. mája t. r. očakávajú usporiadatelia vyše milióna návštevníkov zo všetkých krajov sveta. Odriekli prijatie pol milióna záujemcom pre celkový nedostatok miesta.

Pašiové hry v tomto hornobavorskom mestečku usporadúvajú od r. 1634 každých desať rokov. V tomto roku plánujú asi sto predstavení.

Zbožní predkovia tejto malebnej alpskej krajiny sa kedysi zaviazali, že ak hrozivá a vraždiaca morová nákaza ušetrí ich kraj, budú každých desať rokov uvádzať Hry o horkom umučení a smrti Spasiteľa. Čo predkovia sľúbili, to ich potomkovia verne plnia už viac než tri storočia.

Na predstavení pašiových hier v Oberammergau zúčastňuje sa celá obec, 1400 dospelých a 400 detí. Aj nádherný prírodný kolorit veľmi napomáha úspešnému a zaujímavému predstaveniu. Pozadie tejto scenérie vytvára zasnežený vrch Koffela a bezprostrednosť scény i priebeh predstavenia dopĺňa spev vtáctva. Tento vzácny súlad prírodnej krásy s hĺbkou a dojemnosťou náboženských zážitkov a prejavov, dáva zvláštny význam pašiovým hrám v Oberammergau.

Podáva Dr. Š. U.

„Ako zlatá niť vinie sa životom sv. Metoda láska a oddanosť k nástupcovi sv. Petra. Do Ríma ide v čase expanzie byzantskej moci a sľubov východnej cirkvi. Chce prijať svoje poslanie od námestníka Kristovho a od nikoho iného. Vracia sa opäť do Ríma, aby tam načerpal novú posilu. Kraje, v ktorých pôsobí ako arcibiskup, nazýva „územiím sv. Petra“. Do prekladu Nomokanonu vkladá slová, ktorými obhájuje prvenstvo rímskeho pápeža. Uväznený a potupený nezrieka sa údelu prvého slovenského arcibiskupa, hoci by si tým bol uľahčil. Na obviňovania nemeckých biskupov, že učí v ich oblasti, odpovedá: „Keby som vedel, že územie je vaše, odstúpil by som. Ale je sv. Petra!“ Mal iste i mučiace chvíle obáv, aby až da pápež nezapochyboval o jeho pravovernosti pod ťarchou ohováračiek a nátlaku svetských i cirkevných kniežat. Vždy sa však prejavil ako apoštol Sv. stolca a stal sa bezmála jeho mučeníkom. Vernost Petrovej skale ho stála nesmierne a skoro neuveriteľné útrapy a sebazaprenia. Pochopil, že nemôže ináč stavať než na skale.“

(Z pastierskeho listu biskupov a ordinárov ČSR k 1100. výročiu Metodovho arcibiskupstva).

GRÉCKA ORTODOXNÁ CIRKEV podľa údajov maďarského časopisu Új ember (zo dňa 12. júla t. r.) uverejnila štatistiku o vzdelaní svojich kňazov. Z týchto vysvitá, že 49,8 % duchovenstva po ukončení všeobecne vzdelávacej školy podrobujú sa dvojročnému štúdiu v seminári; 30,2 % po všeobecnej škole sedem rokov študuje v seminári, 14 % má iba všeobecné vzdelanie a 6 % absolvovalo vysokú školu, prípadne získalo doktorát.

KARD. FÜRSTENBERGA, predstaveného Kongregácie pre východné cirkvi, menoval Sv. Otec Pavol VI. aj členom Vieroučnej kongregácie.

BISKUP J. M. LABUKAS, apoštolský administrátor arcibiskupstva kaunaského a vilkavského v Litovskej SSR, ako sme už oznámili, vysvätil tohto roku 8 kňazov. Správu dopĺňujeme tým, že pri obradoch vysviacky po prvý raz použili rodný litovský jazyk. Obradov sa zúčastnilo vyše 40 kňazov arcibiskupstva. Teológiu v litovskom kňazskom seminári v uplynulom školskom roku študovalo 33 bohoslovcov.

7. VÝROČIE PAPEŽSKEJ INTRONIZÁCIE oslávil Sv. Otec Pavol VI. veľmi proste a bez akéhokoľvek triumfalizmu. Do baziliky sv. Petra prišiel pešky a dal požiadať veriacich, aby sa zdržali akéhokoľvek hlasitého prejavu a potlesku, ktorý je v talianskych pomeroch obvyklý. Oficiálny tlačový orgán Sv. Stolca v článku k tomuto pápežovmu jubileu charakterizuje doterajší pontifikát Pavla VI. ako uskutočňovanie koncilu, neúnavnú snahu za mier a misionársku činnosť, ktorú prejavujú pápežove cesty mimo Rím.

SV. OTEC menoval doterajšieho apoštol. administrátora dr. Kuhariča záhrebským arcibiskupom. Zároveň menoval za sväticiach biskupov v Juhoslávii otcov Salača a Škvorca.

DR. O. SPULBECK, míšenský biskup v NDR nečakane zomrel v nedeľu 21. júna t. r., keď sa vracal z pútnického miesta Wechselburgu. Bol piatym biskupom v Meissene od obnovenia biskupstva. Na biskupa ho vysvätili v r. 1955. Zomrel 66-ročný.

HARVARDSKÁ UNIVERZITA udelila čestný doktorát malinsko-bruselskému arcibiskupovi kardinálovi Jozefovi Suenensovi.

KARD. MARTY, parížsky arcibiskup rozhodol sa odpredať v dražbe zariadenia svojej arcibiskupskej rezidencie v prospech starostlivosti o starých kňazov a na pomoc rozvojovým krajinám.

SVETOVÁ PŮŤ CIGANOV bude v tomto roku v dňoch 6.—18. septembra vo Fátíme. Program je bohatý na rôzne duchovné konferencie.

VIII. KONGRES POĽSKÝCH BIBLISTOV prebiehal koncom júna. Účastníci na ňom tri dni diskutovali o problémoch súčasnej biblickej hermeneutiky.

SV. OTEC PAVOL VI. prijal 2. júla t. r. predákov národnoslobodzovacieho hnutia v portugalských kolóniách. Je to prvý raz, čo pápež prijíma predstaviteľov afrického odporu proti nadvláde Portugalska.

CIRKEV V PLR dostala nových biskupov: Ant. Adamjuk bol menovaný pre južnú časť vratislavskej arcidiecézy, Fr. Jop do Opole, T. Blaszkiewicz za svätiaceho biskupa v Przemyslu a Č. Domin pre Katowice.

QUATEMALSKÝ NUNCIUS bol vyhlásený tamojšou vládou za nežiadúcu osobnosť, pretože sa ozýval proti teroru, ktorý vládne v Guatemale.

PREDSEDNÍČKA VLÁDY na Cejlone pani Bandaranaiková vyhlásila, že by veľmi rada privítala pápeža Pavla VI. pri jeho jesennej ceste aj na Cejlone. Zároveň vyjadrila úprimné ocenenie pápežovej borby za mier a spravodlivosť.

SPLNILA SA PODMIENKA vyhlásenia za blahoslaveného otca Maximiliána Kolbeho, poľského kňaza, ktorý v hitlerovskom tábore smrti dobrovoľne prihlásil sa na popravu, aby zachránil život spoluväzňa, otca viacerých detí. Bol totiž uznaný za hodnoverné dva zázraky, pripisované prímluve otca Kolbeho.

DR. M. DUDÁŠ, gréckokatolícky biskup hajdudorožský v MLR bol prevezený 17. júna do budapeštianskej nemocnice svätou srdcovou chorobou.

BISKUPSKÝ ZBOR V MLR poslal Sv. Otcovi vyhlásenie, v ktorom vyjadruje solidaritu a podporu s názorom koncilu a pápeža o kňazskom celibáte.

BELZA — Na sviatok sv. slovanských apoštolov Cyrila a Metoda mali belžianski veriaci v rámci nedeľných bohoslužieb milú farnú slávnosť: posvätenie nového kamenného kríža, postaveného pred vchodom do farského chrámu v areáli miestneho cintorína. Posviacku vykonal miestny rodák, okresný dekan košický o. Viktor Skoro-denský a príležitostnú kázeň predniesol dr. Emil Korba. Postavenie a umiestnenie tohto pomníku v roku 25. výročia oslobodenia našej vlasti stalo sa aj výrazom vďačnej úcty voči statočným padlým hrdinom, bojujúcim za oslobodenie tejto obce. Ich telesné pozostatky totiž až do prenesenia na centrálny cintorín v Košiciach na námestí Osloboditeľov, boli pochované práve na tomto mieste.

SEČOVSKÁ POLIANKA — Chránmovú slávnosť P. Márie Karmelskej oslávili miestni veriaci v nedeľu po sviatku, t. j. 14. júla t. r. slávnostnou bohoslužbou, ktorú liturgizoval okresný dekan o. ThLic. J. Bujňák. Kázal miestny správca rk. fary o. Tomáš Gajdoš. Pri bohoslužbách účinkoval miestny chránmový zbor pod vedením svojho duchovného správcu o. Aug. Leukaniča. Duch tejto cirkevnej slávnosti, ako aj celkové príkladné spolunažívanie našich veriacich oboch obradov v tejto farnosti je povzbudzujúcim vzorom ozajstnej bratskej spolupatričnosti, duchovnej jednoty a pevného vzájomného porozumenia.

ŠUMIAC — K správe z tejto farnosti, uverejnenej v predposlednom čísle Slova, dostali sme novú, ktorá oznamuje dokončenie v tomto roku plánovaných opráv na farskom chráme. Dostal novú pokrývku strechy a nové okná s ornamentálnym sklom. Bola tiež úspešne urobená veľmi žiadúca úprava prístupových ciest k fare i k farskému chrámu.

KOŠICE — Veže košického gr.-kat. farského chrámu Narodenia P. Márie, ktoré vidíme na snímke J. Brezu, dostávajú k radosti starostlivých duchovných správcov i veriacich košickej farnosti v týchto týždňoch novú krytinu.

Radostným dňom osobného splnenia životnej túžby bola kňazská vysviacka o. Jána Gajdoša, ktorú mu udelil v prešovskej gr.-kat. katedrále dňa 29. júla t. r. sviatci biskup prešovský Vladka Vasil v prítomnosti ordinára diecézy o. J. Hirku, kňazstva, príbuzných, priateľov novokňaza a za veľmi bohatej účasti veriacich.

Osobná radosť novovysväteného služobníka oltára nebola iba jeho osobnou radosťou, ale naplňovala hrejivou úprimnosťou všetkých našich veriacich. Dp. Ján Gajdoš úspešne dokončil päťročné štúdium teológie na pražskej Cyrilometodejskej bohosloveckej fakulte. Stredoškolské štúdiá s vyznamenaním absolvoval na bardejovskom gymnáziu.

Nie menej radostné a slávnostné boli pre neho a jeho rodnú farnosť chvíle, ktoré prežíval pri svojej prvej bohoslužbe, slúženej v bardejovskej farskej cirkvi sv. apoštolov Petra a Pavla, na sviatok ktorých bol vysvätený na Kristovho kňaza. K oltáru novokňaza sprevádzal sám najd. ordinár o. Ján Hirka za asistencie oltárnych spolupráčov. Otec ordinár bol aj prímčným kazateľom.

Prímčná bohoslužba o. J. Gajdoša v Bardejove dňa 5. júla t. r. bola duchovnou slávnosťou celej bardejovskej katolíckej pospolitosti a zúčastnili sa jej naši veriaci oboch obradov. Novokňazovi želáme pri vstupe na jeho kňazskú dráhu hojnosť bohatých dušpastierskych úspechov a radostné výsledky.

(Snímky z vysviacky o. M. Potaš).

STRIEBORNÉ JUBILEUM svojej kňazskej vysviacky a prímcií v tichej skromnosti oslávil 5. júla t. r. vld. o. Mikuláš Ďurkán, redemptorista, ktorému pri tejto príležitosti vyslovujeme srdečné: Na mnoha ja i blahaja ljeta!

MINISTER KULTÚRY ČSR dr. Miroslav Bráček prijal 23. júna t. r. v sídle ministerstva v Prahe biskupov a kapitulných vikárov CSR. Rokovanie prebiehalo v duchu vzájomnej otvorenosti a porozumenia pre obojstranné záujmy a ich postupné riešenie.

LITOMERICKÉ BISKUPSTVO vykonal 11. júla t. r. diecéznu púť na Sázavu, kde pôsobil, žil a zomrel sv. Prokop. Z Českých Budějovic podobnú púť vykonal 26. júla t. r. **MIEROVO-EKUMENICKÉ STRETUTIE** bývalých profesorov a žiakov slávneho velehradského gymnázia sa uskutočnil pri 55. výročí jeho založenia v pamätnej velehradskej bazilike.

ZA ŠARDICKÝMI BANÍKMI sa vydal 9. júla večer najd. otec biskup dr. K. Skoupý, aby po tamjšom veľkom nešťastí v duchovnom spoločenstve s rodinami po tragicky zahynulých baníkov obetoval za nich zádušnú službu Božiu.

75 ROKOV POŽEHNANÉHO ŽIVOTA dožil sa 4. augusta t. r. známy český katolícky publicista, filozof a pedagóg prof. dr. h. c. Dominik Pecka. Vyjadrujeme úprimné Na mnoha ja i blahaja ljeta!

VYZNAMENANIA — Najd. ordinár o. Ján Hirka v uznaní zásluh za príkladnú pastoračnú snáživosť a pre pričinenie sa o konsolidáciu náboženského života vo zverených farnostiach vyznamenal titulom čestného dekana vld. o. Eliáša Baláža, správcu fary v Levoči, o. Juraja Kocáka, správcu fary v Trebišove a o. Michala Sabata, správcu fary v Čabalovciach.

Vld. o. Jakub Hradil, správca gr.-kat. fary v Brne bol pri príležitosti svojich 60. narodenín vyznamenaný titulom osobného arciděkana. Vyznamenaným duchovným otcom úprimne blahozeláme.

POSVÄŤ SA MENO TVOJE...

(Da svjatitsja imja tvoje...)

Meno Božie je súčasťou Božej bytnosti. Urážka mena Božieho, je teda urážkou samého Boha.

Keď nás náš Spasiteľ naučil modliť sa „Otče náš...“, vyslovil v nej prosbu: „Da svjatitsja imja tvoje...“ Mal tým na mysli, aby sme neznevažovali sväté meno Božie a nebrali ho nadarmo.

Spisovateľka Božena Němcová vo svojej „Babičke“ hovorí o tom, ako vnúčatá, na rozkaz babičky, museli zdvihnúť zo zeme každý kúsok papiera, aby snád nebolo pošliapané meno Božie na ňom napísané. To bola úcta!

Sv. Bernardín mal meno Božie v takej úcte, že si ho napísal na tabuľku zlatými písmenami. Keď kázal, kládol ho pred oči svojim poslucháčom a pripomínal im nesmierne Božie dobrodenie, ktoré Boh Otec, skrze svojho Syna, preukázal ľudstvu.

Hvezdár Newton, ktorý z hviezd poznal múdrosť a veľkosť Božiu, mal veľkú úctu pred Božím menom. Vždy, keď ho počul vysloviť, sňal klobúk a hlboko sa poklonil.

Úctu k menu Božiemu žiada od nás sám Boh vo svojich prikázaniach. Žiada to od nás sv. Cirkev – a tí, ktorí meno Božie s úctou spomínajú, budú požehnaní.

„Dobroreč, duša moja, Pánovi a celé vnútro moje menu jeho svätému“ (Ž. 102, 1).

o. František Dancák

„Kto chce byť veľký, nech začne s malými dobrými skutkami.“

„Keby mladý vedel, starý mohol a lenivý chcel – všetkého by bolo na svete dosť.“

„Zaháľáčovi zdá sa byť život krátky, ale deň dlhý.“

Malý svätec veľkým apoštolom

Dominik bol však apoštolom nielen doma, ale aj v škole a cestou do školy. Neraž sa stalo, že cestou do školy alebo späť si úctivo odkryl hlavu.

– Čo robíš? – pýtal sa ho priateľ.

– Nepočul si, ako jeden úbožiak zahrešil? Keby som to pokladal za vhodné, šiel by som k nemu a upozornil ho. No bojím sa, že by klial ešte viac. Preto som si iba odkryl hlavu a povedal: „Pochválený buď Ježiš Kristus!“

Ľnakedy, cestou zo školy pristúpil k staršiemu mužovi, ktorý bol práve zahrešil: – Prosím vás pekne, nevedeli by ste mi povedať, kade sa ide do Oratória sv. Františka Salezského?

Nahnevany muž, vidiac ho pred sebou, utíšil sa a odpovedal:

– Lúto mi je, milý chlapče, ale neviem ti povedať.

– Keď toto neviete, mohli by ste mi urobiť inú radosť?

– Ale áno, len povedz, milý chlapče, veľmi rád.

Tu sa Dominik priblížil celkom k nemu, aby ho nik iný nepočul, a pošepol mu do ucha:

– Urobíte mi veľkú radosť, keď v hneve vyslovíte iné slová, namiesto aby ste hrešili, vyslovujúc nadarmo meno Božie.

– Máš pravdu, synku, toto je mój sprostý zvyk, no odtieraz sa budem usilovať premôcť ho stoj čo stoj.

To bolo iba niekoľko príkladov z Dominikovej práce za spásu duší. No aj ony dostatočne potvrdzujú, čo o ňom povedal pápež Pius XI.: Bol malým a predsa veľkým apoštolom. Pre svoj apoštolát vedel využiť všetky príležitosti, ktoré sa mu naskytli, a keď ich nebolo, vedel si ich sám vytvoriť.

Veľké tajomstvo malých...

„Zvoľte si povolanie, v ktorom budete spokojní. A dajte si poradiť od rodičov. Chráňte sa toho, aby ste rodičov zarmútili – veď predsa chcete dlho žiť a byť šťastnými. Mladosť však býva prchká a často sa prenáhli. Potom sa ľahko povie tvrdé slovo – celý život však je nám potom ľúto, ak bolo povedané dobrým rodičom.“

Hľadte vyniknúť vo svojom odbore, v remesle, aby ste neboli poslednými a mohli pre svojich bližných čo najviac vykonať. Priemerný sa dnes ťažko udrží.

Konajte mnoho dobrých skutkov. Dobrý skutok je ako nový koreň stromu. Vlieva novú miazgu celému ďalšiemu životu. Buďte veselí a predovšetkým dobrotiví. Pristupujte k všetkému s úctou, s rozvahou, láskou a vedomím zodpovednosti k Bohu, sebe, rodine, vlasti!“

(Z nedávneho pastierskeho listu českobudějovického otca biskupa dr. J. Hloucha).

Všetkým našim milým spolupracovníkom, čitateľom a priaznivcom želáme príjemné chvíle odpočinku, pohody, dobrého počasia v čase ich dovolenky a rekreácie. A tým, ktorí už ich majú za sebou toto všetko opätujeme sústredené do najprijemnejšieho obalu tých najkrajších spomienok a zážitkov!

REDAKCIA SLOVA

KNIHY

KATECHIZMUS pre začiatčníkov pod názvom: *Nechajte maľučkých prísť ku mne*, vydal Spolok sv. Vojtecha Trnava v CN Bratislava v II. vydání tohto roku. Cieľom katechizmu, ktorý zostavila katechetická komisia pri SSV je uvedomiť si veľkosť a povinnosti člena ľudskej spoločnosti i Cirkvi sv. a tiež pripraviť dieťa na prijatie prvých sviatostí.

Súčasťou tohto Katechizmu je Pracovný zošit, ktorý vychádza paralelne s katechizmom. Cena Katechizmu 8 Kčs. Cena Pracovného zošitu 3 Kčs. Expedíciu budú zabezpečovať ordináriaty prostredníctvom dekanských úradov.

TEREZKA MARTINOVA — je názov knihy populárnej českej spisovateľky Márie Holkové, ktorú v 2. vydání predkladá svojim čitateľom naklad. Vyšehrad a v ktorej 17 kapitol putavého čítania zoznamuje nás s detstvom a duchovným rastom najmladšieho dieťaťa manželov Martinových — Sv. Teréziou z Lisieux 148 str. Viaz 17 Kčs. Ilustroval K. Müller.

ZOBÚDZANIE POPOLA — tretia básnická zbierka Jána Motulku, o ktorej píšeme a ukážku z nej prinášame na inom mieste. Vydala Smena. Cena 8 Kčs.

ŽIJÍ SVOU SMRTI — Básnické dielo najväčšieho a najslávnejšieho renesančného umelca Michelangela Buonarrottiho. Vyd. Mladá Fronta v Prahe. Cena 11 Kčs.

LEŠANSKÉ JESLIČKY — vianočná balada ladená osobnými spomienkami na vlastné detstvo od národ. umelca Františka Hrubína vyšla pre členov Klubu priateľov poézie v nakl. Čs. spisovateľ v Prahe. 44. str. Cena viaz. 10 Kčs.

KOSTOL A SYNAGÓGA — nazýva sa dvojväzkové dielo, ktoré vydali v Stuttgarte a ktoré pojednáva o vzťahoch medzi židmi a kresťanmi v priebehu storočí.

SÚBOR POHLADNIC k storočnici Spolku sv. Vojtecha vydali v Trnave. Dostať v Spolku sv. Vojtecha a v jeho predajniach. Cena 10 Kčs.

NEVIDITELNÉ SVĚTLO — zbierka próz anglického katol. spisovateľa — konvertitu Roberta Hughena Bensona, ktorý žil v r. 1871—1914. Preložil Vl. Pražák. V 3. vyd. naklad. Vyšehrad v Prahe. 126 str. Cena viaz. 12 Kčs.

SLOVNÍK CUDZÍCH SLOV — zostavil S. Šaling s kolektívom. Vydalo SPN Bratislava v novom zrevizovanom vydání. 1140 str. Cena 42 Kčs. Slovník je spracovaný podľa moderných lexikografických noriem.

CHUŤ ŽITĚ — výbor zo štúdií a meditaácií Pierre Teilharda de Chardina, o ktorom píšeme v tomto čísle Slova na inom mieste. V edícii Prameny vydalo nakl. Vyšehrad. Prel. V. Frei a J. Sokol. Doslov napísal, bibliografiu, slovník a životopisný prehľad napísal J. Němec. 244. str. Cena 13 Kčs.

„Leto nám ponúka prázdniny, rozptýlenie, odpočinok, únik z nudy a námahy každodenného života. Ale duch neodchádza na dovolenku. Pán pripomína nám, že je treba stále sa modliť. (Lk, 18, 1).“

(Pavol VI. v prejave dňa 5. júla t. r.)

„Po každej prechádzke som lepší.“

(W. Whitman)

„K umeniu cestovať patrí, že svoj domov treba nechať doma. Starosti nebaľme do kufrov!“

(L. Perlaky)

„Každá krása má snahu spojiť nás s Bohom.“

(J. Maritain)

„Čas je iba prúd, v ktorom chytám ryby, pijem z neho, ale zatiaľ čo pijem, vidím piesčité dno a vidím aké je plytké. Jeho sotva znateľný tok odplynie, ale večnosť zostáva.“

(H. D. Thoreau)

KULTÚRNE ROZHĽADY

NA VÝSTAVE IKONA, ktorá je otvorená od 11. júla do konca novembra t. r. v Lorete na pražských Hradčanoch sprístupňuje Národná galéria v Prahe 52 ruských a pobyzantských ikon zo svojich menej známych zbierok ikonového maliarstva.

FILM O MICHELANGELOVI pripravuje Stúdió krátkych filmov v Bratislave podľa námetu Ivana Popoviča. Ide o farebný klasický kreslený film o odkaze veľkého talianskeho umelca Michelangela Buonarrottiho.

V **LUZERNskej FISCHEROVEJ GALÉRII** bola dražba rukopisov, knižných miniatúr, ilustrovaných diel a krásnych väzieb z majetku P. Vogla. Medzi najvzácnejšie diela patrili taliansky antifonár (14. st.), padovský rukopis s miniatúrou (okolo r. 1300) a Officium z Florencie (okolo r. 1400).

PABLO CASALS, najslávnejší súčasný violončelista bude koncertovať v slávnej katedrále v San Juane de Portorico. Výnos zo svojich koncertov hodlá venovať na obnovu tohto veľmi značne poškodeného a dlhé roky neopravovaného chrámu.

PROF. DR. W. DAILER, riaditeľ kresťanského spoločensko-vedeckého ústavu würrzurskej univerzity, stal sa dekanom katolíckeho teologického zboru vysokej školy. V Nemecku je to prvý prípad, že takúto hodnosť bude zastávať katolík — laik.

GRÉCKA POŠTA vydala v hodnote 2 a 10 drahiem poštové známky s obrazom sv. Cyrila a Metoda. Zobrazuje sv. bratov pri prekladaní sv. Pisma do cirkevnej slovančiny.

NA SVIATOK SV. CYRILA A METODA t. r. predviedol v pražskom karlínskom chráme, zasvätenom obom sv. solunským bratom tamojši chrámový zbor „Starosloviensku omšu“ od Ignáca Händla.

SLOVO — časopis gréckokatolíkov. Vychádza raz mesačne. Redakcia a administrácia Košice. Moysešova 50. Vydáva spolok sv. Vojtecha v Trnave v CN. Rediguje dr. Emil Korba. Uzavierka čísla je 25. v mesiaci pre nasledujúce číslo. Neobjednané rukopisy nevraciam. Tlačia Dukelské tlačiarne, n. p., Prešov. Pov. SÚTI č. 245/69-sekr. z 20. VI. 1969. Rozširuje Poštová novinová služba. Objednávky do zahraničia prijíma Ústredná expedícia tlače, Bratislava, Gottwaldovo nám. Cena jedného výtlačku 2 Kčs.